

**Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет
Кафедра туристичного бізнесу та рекреації**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

**КОНЦЕПЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ЛІКУВАЛЬНО ОЗДОРОВЧОГО
ТУРИЗМУ НА ПП ЛІКУВАЛЬНО ОЗДОРОВЧИЙ КОМПЛЕКС «БІЛА
АКАЦІЯ»**

Здобувачки

Наталія ЛІ

Керівники

Федір ТРИШИН
Світлана ШЕКЕРА

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від 07.06.2022 р., протокол № 11.

Завідувач кафедри ТБтаР _____ Олена МЕЛІХ

Одеса - 2022 рік

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
(ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ)

Факультет	Технології вина та туристичного бізнесу
Кафедра	Туристичного бізнесу та рекреації
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	242 Туризм
Освітня програма	Міжнародний туризм

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри ТБтаР

Олена МЕЛІХ

11 лютого 2022 р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Наталії ЛІ

- Тема роботи «Концепція міжнародного лікувально оздоровчого туризму на ПП Лікувально оздоровчий комплекс «Біла акація»»
Затверджена наказом академії від «08» жовтня 2021 р. № 858-03.
- Термін здачі здобувачем закінченої роботи 06.06.2022
- Вихідні дані роботи наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, статистичні дані, статті з наукових журналів
- Перелік питань, які потрібно розробити
ВСТУП
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПП ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧИЙ КОМПЛЕКС «БІЛА АКАЦІЯ»
РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІ ЩОДО ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ПП ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧИЙ КОМПЛЕКС «БІЛА АКАЦІЯ» НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ
ВИСНОВКИ
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ
ДОДАТКИ
- Перелік графічного матеріалу
Презентація до кваліфікаційної роботи (13 слайдів)

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Розділ 3	В'ячеслав ІВАНЧЕНКОВ	11.02.2022	06.06.2022

7. Дата видачі завдання 11.02.2022

Керівники

Федір ТРИШИН

Світлана ШЕКЕРА

Завдання прийняв/ла до виконання

Наталія ЛІ

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи
1	Підбір та обробка інформації	14.02-14.03.2022
2	Написання розділу 1	15.03-04.04.2022
3	Написання розділу 2	05.04-27.04.2022
4	Написання розділу 3	28.04-19.05.2022
5	Оформлення роботи	19.05-26.05.2022
6	Підготовка доповіді та презентації	27.05-31.05.2022

Завдання прийняв/ла до виконання

Наталія ЛІ

Керівники

Федір ТРИШИН

Світлана ШЕКЕРА

АНОТАЦІЯ

на кваліфікаційну роботу бакалавра

Робота містить: 88 сторінок, 11 рисунків, список літератури 28 найменувань.

Метою роботи є: дослідження концепції міжнародного лікувального оздоровчого туризму на прикладі лікувально-оздоровчий комплекс «Біла акація».

Об'єктом аналізу узагальнень і досліджень є: концепція міжнародного лікувально оздоровчого туризму на ПП Лікувально оздоровчий комплекс «Біла акація»

Завданням роботи передбачено: здійснити науково - теоретичні дослідження підприємства «Біла Акація», основні визначення та поняття лікувально –оздоровчих заходів, , проаналізувати та дослідити вагомість лікувальних засобів у туризмі, дослідити світовий ринок з оздоровчого туризму, проаналізувати ринок оздоровчих послуг в Одеському регіоні та Європі, розробити пропозиції щодо популяризації ПП «Біла Акація».

Ключові слова: лікувально-оздоровчий туризм ,рекреація ,ринок послуг, санаторно-курортний.

За результатами виконаної роботи сформульовані шляхи: популяризації ПП «Біла Акація».

Одержані результати можуть бути використані в: практичній діяльності суб'єктів туристичного бізнесу.

Рік захисту роботи: 2022 р.

ANNOTATION

for a bachelor's degree

The work contains: 88 pages, 11 figures, bibliography 28 titles.

The aim of the work is: research of the concept of international medical health tourism on the example of medical and health complex "White Acacia".

The object of the analysis of generalizations and researches is: the concept of the international medical and improving tourism on PE The medical and improving complex "White acacia"

The objectives of the work are: to carry out scientific and theoretical research of the company "White Acacia", the basic definitions and concepts of medical and health measures, to analyze and study the importance of medicines in tourism, to study the world market for health tourism, to analyze the market of health services in Odessa region and Europe, develop proposals to promote PE "White Acacia".

Key words: medical and health tourism, recreation, services market, sanatorium.

Based on the results of the work performed, the following ways have been formulated: popularization of PE "White Acacia".

The obtained results can be used in: practical activities of tourism business entities.

Year of protection of work: 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ.....	10
1.1 Сутність та характерні риси лікувально-оздоровчого туризму.....	10
1.2 Особливості лікувально-оздоровчих закладів.....	15
1.3 Фактори впливу та процеси розвитку лікувально-оздоровчого туризму в світі.....	25
Висновки до 1 розділу.....	33
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПП ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧИЙ КОМПЛЕКС «БІЛА АКАЦІЯ».....	34
2.1 Аналіз ринку лікувально-оздоровчих послуг в Одеському регіоні.....	34
2.2 Аналіз ринку лікувально-оздоровчих послуг в Європі.....	38
2.3 Оцінка діяльності ПП Лікувально-оздоровчий комплекс «Біла акація»...44	
Висновки до 2 розділу.....	55
РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ПП ЛІКУВАЛЬНО- ОЗДОРОВЧИЙ КОМПЛЕКС «БІЛА АКАЦІЯ» НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ.....	57
3.1 Пропозиції лікувально-оздоровчих послуг на ПП «Біла Акація».....	57
3.2 Розробка туру до лікувально-оздоровчого комплексу «Біла Акація».....	63
Висновки до 3 розділу	68
ВИСНОВКИ	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	73
ДОДАТКИ.....	77

ВСТУП

Актуальність дослідження. За даними (UNWTO) чи Всесвітньої Туристичної Організації оздоровлення (wellness-туризм), реабілітація і лікування увійшли у двадцять першому столітті до числа найбільших туристичних мотивацій. Незважаючи на ряд істотних глобальних і регіональних викликів – природних катаклізмів, епідемій, терактів та техногенних катастроф, регіональних військових конфліктів, із якими періодично стикався світ після другої світової війни, аж до 2020 року не було відзначено жодного значного спаду темпів збільшення міжнародного туризму.

Обсяг міжнародних мандрівників кожного року зростав й в 2019 р. склала 1,5 млрд. осіб, що на 4 відсотки більше, ніж в 2018 р. Більше половини (55 % міжнародних туристів подорожувало із метою відпочинку та інших розваг, з них: 28 % мандрівників подорожувало із різних причин, в тому числі, й в лікувально-оздоровчих цілях [1].

Таким чином, лікувально-оздоровчий туризм набув глобального масштабу. Однак, ситуація різко змінилася наприкінці 2019 р.– початку 2020 р., коли суттєві зміни в звичні умови суспільного життя внесла пандемія коронавірусу, що фактично «зупинила» значну кількість сфер економіки. Найбільш постраждалими від самої пандемії й заходів, спрямованих на стримування поширення вірусу COVID-19 виявилися сфери сервісу й туризму.

В зв'язку із цим особливої актуальності набувають питання забезпечення розвитку як усієї туристичної сфери, так й окремих видів туризму у сучасних умовах карантинних обмежень і невизначеності терміну їхнього запровадження. Значний внесок в дослідження проблем розвитку лікувально-оздоровчого туризму зробили вітчизняні і зарубіжні вчені, зокрема: Бейдик О. О., Ветітнев А. М., Драчова О. Л., Квартальнов В. А., Кифяк В. Ф., Любіцева О. О., Мальська М. П. тощо.

Однак, недивлячись на значний обсяг наукових праць із окресленої проблематики зауважимо, що зміни в світовій економіці, що викликані пандемією COVID-19, породжують потребу у проведенні нових досліджень. Тобто, усе вищевказане зумовили вибір теми магістерської роботи, її мету і завдання.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження концепції міжнародного лікувального оздоровчого туризму на прикладі лікувально-оздоровчий комплекс «Біла акація».

Завдання, які необхідно дослідити для виконання поставленої мети:

- Необхідно проаналізувати ринок лікувально-оздоровчих послуг в Одеському регіоні;
- Необхідно проаналізувати ринок лікувально-оздоровчих послуг в Європі;
- Необхідно надати оцінку діяльності лікувально-оздоровчого комплексу «Біла акація»;
- Необхідно надати пропозиції з популяризації лікувально-оздоровчого комплексу «Біла Акація».

Предметом кваліфікаційної роботи є концепція міжнародного лікувального оздоровчого туризму на прикладі лікувально-оздоровчий комплекс «Біла акація».

Об'єктом роботи є лікувально-оздоровчий комплекс «Біла акація».

Методи дослідження. Для реалізації поставленої в дипломній роботі мети було використано комплекс прийомів та методів наукового пізнання. Насамперед, на основі методології системного підходу розкрито системно-функціональну характеристику лікувально-оздоровчої діяльності як підсистеми курортно-рекреаційного туризму, розглянуто класифікацію лікувально-оздоровчих закладів в туристичній індустрії. На основні хронологічного підходу прослідковано основні історичні етапи і передумови розвитку лікувально-

оздоровчого туризму у світі. За допомогою методів аналізу та синтезу, порівняння визначено основні напрями удосконалення лікувально-оздоровчого туризму у нашій країні. В роботі також застосовано статистичний і графічний методи, методи узагальнення й прогнозування.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ

1.1 Сутність та характерні риси лікувально-оздоровчого туризму

Лікувально-оздоровчий туризм є спеціалізованим видом туризму, який направлений на профілактику захворювань чи на лікування. Метою лікувально-оздоровчого туризму є рекреація, відпочинок, лікування та оздоровлення.

Цей вид туризму характеризується більшою тривалістю перебування в одному місці та відвідуванням меншої кількості місць.

Лікувально-оздоровчий туризм зазвичай поєднується із рекреацією. Рекреаційний туризм поєднує туристичні подорожі із метою лікування, відпочинку, оздоровлення й відновлення емоційних, фізичних, психічних сил. Рекреаційний туризм охоплює всі види відпочинку, включно із санаторно-курортним лікуванням.

Здоров'я людини – це здоров'я нації. Як відомо, здоров'я - необхідна умова активної та нормальної життєдіяльності людини.

Очевидно, що стан здоров'я залежить від того, що називається здоровим способом життя

Основа фізичного здоров'я це насамперед стійкість до хвороб. Як відомо, без причини життя не припиняється. І саме для відновлення витрачених сил нашого організму існує таке поняття, як лікувально-оздоровчі процедури.

І тому найкращий спосіб відпочити, розрядитися, реабілітуватися, упорядкувати тіло та думки - це відправитися відпочивати в оздоровчий заклад. В Україні сьогодні є безліч можливостей провести відпустку з користю для здоров'я. На території нашої країни знаходиться безліч унікальних місць, які славляться своїми цілющими водами, джерелами, ваннами, грязями тощо. Саме на базі цих природних комор створені прекрасні санаторії, лікарні, здравниці,

які включають сучасні лікувально-оздоровчі комплекси, оснащені новітнім обладнанням для діагностики та лікування.

В останні роки в світі спостерігається підвищений інтерес туристів до лікувально-оздоровчого туризму. Безліч стресових ситуацій, швидкий ритм життя, великий потік інформації, несприятливий екологічний стан навколишнього середовища в деяких регіонах змушує туристів звернути свою увагу до лікувально-оздоровчого туризму.

Із лікувальною та оздоровчою метою люди подорожували ще в древніх Римі та Греції, мешканці яких вирушали в подорож до місць із сприятливим кліматом та до джерел лікувальних вод для зміцнення свого здоров'я.

Мотивацією туристів в такому виді туризму завжди було оздоровлення в місцях із сприятливими умовами навколишнього середовища та відповідними родовищами лікувальних ресурсів.

Лікувально-оздоровчий туризм має свої особливості:

- вікова група туристів – як правило, в курортні місцевості відправляються туристи старшої вікової групи. Хоча в останій час на курорти їздять туристи й середнього віку, які мають проблеми з здоров'ям;

- тривалість перебування туристів в місті оздоровлення та лікування повинна становити не менше трьох тижнів, й цей час не залежить від типу захворювання й курорту, оскільки лише за три тижні можна досягти оздоровчого ефекту;

- висока вартість лікування та перебування на курорті. Звичайне лікування є доволі дорогим, саме тому цей вид туризму розрахований на заможних клієнтів, які мають змогу замовити індивідуальну програму лікування та перебування.

В останні роки ринок лікувально-оздоровчого туризму переживає великі зміни. Санаторні курорти, що були популярні в двадцятому столітті

перетворюються на поліфункціональні лікувально-оздоровчі центри, які перестають бути місцем лікування і відпочинку осіб похилого[1].

Трансформація лікувально-оздоровчих центрів обумовлена двома причинами:

1) традиційні курорти поступово втрачають традиційну підтримку, у тому числі підтримку муніципалітетів, держави й фінансову. Для того вийти на нові сегменти ринку споживачів і залучити нових клієнтів, лікувально-оздоровчі заклади змушені диверсифікувати свій продукт;

2) інша причина полягає в зміні характеру попиту на лікувальні та оздоровчі послуги. Останім часом стає популярним здоровий спосіб життя, а в світі з'являється все більше людей, що прагнуть підтримувати фізичну форму. Переважно це люди середнього віку, вони надають перевагу активному відпочинку й зазвичай вони обмежені в часі. Вчені вважають, що споживачі цієї вікової категорії будуть головними клієнтами та гарантією процвітання санаторних курортів двадцять першого століття.

Окрім лікувальної функції, санаторні курорти урізноманітнюють перебування туристів спортивними й культурними заходами, пропонуючи широкий асортимент послуг з оздоровлення. В останні роки в готелях на березі моря набувають широкої популярності таласотерапія.

Важливість для сучасного суспільства розвитку цього виду туризму відзначалася на Міжнародному конгресі з лікувально-оздоровчого туризму в 1999 році в Іспанії. З огляду на це підкреслюється необхідність проведення розширених досліджень туристичного ринку лікування й відпочинку, розробки та впровадження стандартів в курортному обслуговуванні[2].

Загальна структура лікувально-оздоровчого туризму на міжнародному ринку зазначена на рис.1.1.

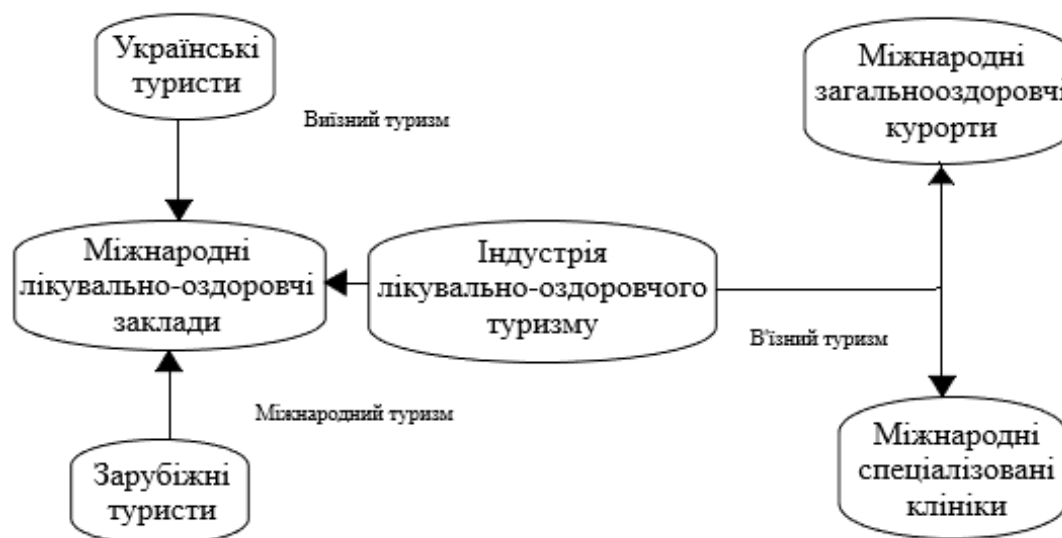

Рис. 1.1. Структура міжнародного лікувально-оздоровчого туризму

Курортологія - це наука про природні лікувальні фактори, їх вплив на організм і методи використання в лікувально-профілактичних цілях.

Згідно з Бабкін А.В. до основних розділів курортології належить:

1. Бальнеологія - розділ курортології, що вивчає лікувальні мінеральні води, їх походження, фізико-хімічні властивості, вплив на організм при різних захворюваннях, що розробляє показання до застосування на курортах і в некурортних умовах.

2. Бальнеотерапія - методи лікування, профілактики та відновлення порушених функцій організму природними та штучно приготовленими мінеральними водами на курортах та в некурортних умовах.

3. Грязелікування - спосіб лікування, профілактики захворювань організму з допомогою пелоїдів, тобто. лікувальних грязей різного походження, на курортах та в некурортних умовах.

4. Кліматотерапія - сукупність методів лікування та профілактики захворювань організму з використанням дозованого впливу клімато-погодних факторів та спеціальних кліматопроцедур на організм людини.

5. Курортографія - опис розташування та природних умов курортів та курортних місцевостей з характеристикою їх лікувальних факторів, бальнеотерапевтичних, кліматотерапевтичних та інших умов для лікування та відпочинку [3]

У навчальному посібнику А.М. Вітігнева та Л.Б Журавльової виділені наступні напрямки курортології:

1. бальнеологія (лат. balneum - ванна) - наука про лікувальні води, бальнеотерапія - використання мінеральної води з лікувальною метою;

2. кліматологія - вчення про клімат, кліматотерапія - використання клімату в лікувальних та оздоровчих цілях:

2.1. геліологія - наука про сонце, геліотерапія - використання сонячних променів у лікувальних та оздоровчих цілях,

2.2. аерологія - вчення про повітря, аеротерапія - використання повітря в лікувальних та оздоровчих цілях

2.3. таласологія - вчення про море; таласотерапія (грец. thalassa – море) – лікування морським кліматом та купаннями у поєднанні з сонячними ваннами;

3. дієтологія - вчення про харчування, дієтотерапія - використання харчування з лікувально-оздоровчою метою;

4. кінезітерапія – лікування рухом, фізична культура – активний відпочинок та лікувальна фізична культура (ЛФК);

5. фізіотерапія – використання преформованих фізичних факторів (штучних факторів) у лікувальних цілях [4]

Кліматичні курорти доволі різноманітні. Кліматичні курорти різняться в залежності від таких факторів, як температура, атмосферний тиск, сонячне випромінювання. Від поєднання цих факторів залежить профіль курорту. Найбільш поширеним типом кліматичних курортів є приморські. У структурі кліматичних курортів світу вони становлять 60,3%.

1.2 Особливості лікувально-оздоровчих закладів

Останнім часом ринок лікувально-оздоровчих послуг зазнає змін. Традиційні санаторії і курорти перестають бути місцем лікування осіб похилого віку і стають полі-функціональними оздоровчими центрами, розрахованими на широке коло споживачів .

Сучасні трансформації курортних центрів, зумовлені двома обставинами. Насамперед це пов'язано із зміною характеру попиту на лікувально-оздоровчі послуги. Стає модним ведення здорового способу життя, зростає кількість людей, які хочуть підтримувати добру фізичну форму і потребують відновлювальних антистресових програм. Це здебільшого люди середнього віку, які надають перевагу активному відпочинку і часто обмежені в часі, споживачі такого типу скоріш за все будуть головними клієнтами санаторних курортів у XXI ст.

Друга причина переорієнтації курортів полягає у скороченні традиційної підтримки, у тому числі фінансової, з боку органів місцевої влади і держави. Програми перебування на курортах стають більш різноманітними і передбачають усілякі культурні і спортивні заходи, пропонують широкий вибір оздоровчих і відновлювальних послуг.

На Міжнародному конгресі із лікувально-оздоровчого туризму, що відбувся 1999 р. в Італії, була відзначена важливість розвитку цього виду туризму для сучасного суспільства і необхідність у зв'язку з цим широкомасштабного дослідження ринку відпочинку і лікування, розробки і впровадження стандартів курортного обслуговування .

Лікувально-оздоровчий та медичний туризм – це туристична діяльність, яка пов'язана із медичним обслуговуванням, оздоровленням людей за межами їх постійного місця проживання. Цей вид туризму, як і будь-який інший поділяється на:

- Зовнішній – це виїзд за межі країни з метою отримання певних медичних послуг;
- Внутрішній – це туризм в межах своєї країни.

Велика кількість медичних турів поєднує в собі медичний туризм із відпочинком в гірських або приморських районах та розміщуються в лікувально-оздоровчих центрах, SPA та Wellness-центрах.

Лікувально-оздоровчий туризм із кожним роком набирає все більшу популярність, а особливо серед жителів Західної Європи, США та Канади. В США, наприклад, в п'ятдесяти мільйонів громадян немає повноцінного медичного страхування яке б забезпечувало лікування більшості хронічних захворювань, стоматологічного лікування та операцій. А тому громадяни США віддають перевагу лікуванню за кордоном [5].

В Великобританії, Канаді та Швеції громадянам держава оплачує до дев'яноста відсотків вартості від медичної послуги, але щоб потрапити на прийом до лікаря іноді необхідно чекати до декількох місяців. В такій ситуації пацієнти віддають перевагу медичним закладам в Східній Європі та Азії, тут пацієнти можуть отримати медичні послуги одразу та комфортних умовах.

Лікувальний туризм, окрім економічних причин, може бути спричинений тим що в деяких країнах існують нормативні обмеження або заборони на певні медичні процедури [6].

Лікувально-оздоровчий туризм, також розповсюджений й в Україні. Багато жителів Києва їдуть за корекцією зору або стоматологічними послугами в медичні центри Львова та Одеси.

Медичний туризм, як й інші види діяльності необхідно регулювати. В світі існує чотири міжнародні організації, які регулюють медичний туризм:

- Medical Travel Quality Alliance;
- The Joint Commission;
- International Organization for Standardization;

- Європейський фонд управління якістю.

За останні роки медичний туризм набув широкого поширення в Угорщині, Мексиці, Південній Кореї, Ізраїлі, Туреччині, Таїланді, Бразилії та Індії.

У відповідності до індексу медичного туризму (Medical Tourism Index) до першої десяти країн найліпших для медичного туризму входять: Ізраїль, Великобританія, Сінгапур, Канада, Німеччина, Індія, Південна Корея, Франція, Колумбія, Італія та Португалія[7].

Медичний туризм в Південній Кореї набув широкого поширення завдяки поєднанню двох основних особливостей їх медичної сфери, а саме наявність в медичних центрах новітнього обладнання та технологій в поєднанні із роботою висококваліфікованих медичних працівників.

Східний медичний туризм зосереджений в Китаї. Під Китайським медичним туризмом маються на увазі медитації, акупунктура, грязьові ванни та масажі. В Китай за медичними послугами приїжджають люди, що мають кардіологічні, невралгічні та дерматологічні проблеми. Китайські лікарі, також успішно лікують гастроентерологічні захворювання, працюють в ортопедії та косметології [5].

Якість медичного обслуговування в Китаї поєднується із доволі низькою ціною на ці послуги. На даний момент в світі вже сформований глобальний ринок медичних послуг зі своєю інфраструктурою в яку входять:

- Агентство медичного туризму;
- Туроператори, які спеціалізуються на медичному туризмі;
- Медичний менеджмент;
- Органи акредитації.

В умовах фінансової кризи медичний туризм все ще розвивається та залучає до роботи державні системи охорони здоров'я й страхові компанії, які надають перевагу оплаті лікування в закордонних клініках.

Феномен швидкого розвитку медичного туризму, навіть в умовах економічної кризи, призводить до великих темпів розвитку, що досягається за рахунок покращення якості обслуговування пацієнтів та введення в процес лікування сучасних технологій.

Відповідно до досліджень міжнародного конгресу з медичного туризму (Global Wellness Tourism Congress), медичний туризм складає 1,8% світового ВВП.

Лікувально-оздоровчий туризм є одним із найпопулярніших та наймасовіших видів туризму [6].

Якщо лікувальний (більш традиційний лікувальний, санаторнокурортний, медичний/клінічний) туризм спрямований на подолання конкретних захворювань та реабілітацію або корекцію тіла, туристи подорожують в основному з метою лікування конкретної хвороби чи медичного стану, то оздоровчий та велнес-туризм є принципово новою течією, розрахованою на фізично і ментально здорових людей та спрямованою на підтримання загального здоров'я та соціального благополуччя де туристи вирушають у подорож з тим, щоб покращити власне здоров'я та самопочуття.

Окрім того, якщо «лікувальні» туристи прагнуть відновити здоров'я, то «велнес» туристи вже усвідомлюють себе здоровими і прагнуть підсилити це усвідомлення.

Велнесу не слід асоціювати з лікувальним туризмом, оскільки він передбачає первинну профілактику захворювань, тоді як лікувальний туризм являє собою навіть реабілітацію, що спрямовані на перешкоджання розвиткові вже існуючих захворювань чи відновлення втраченого стану .

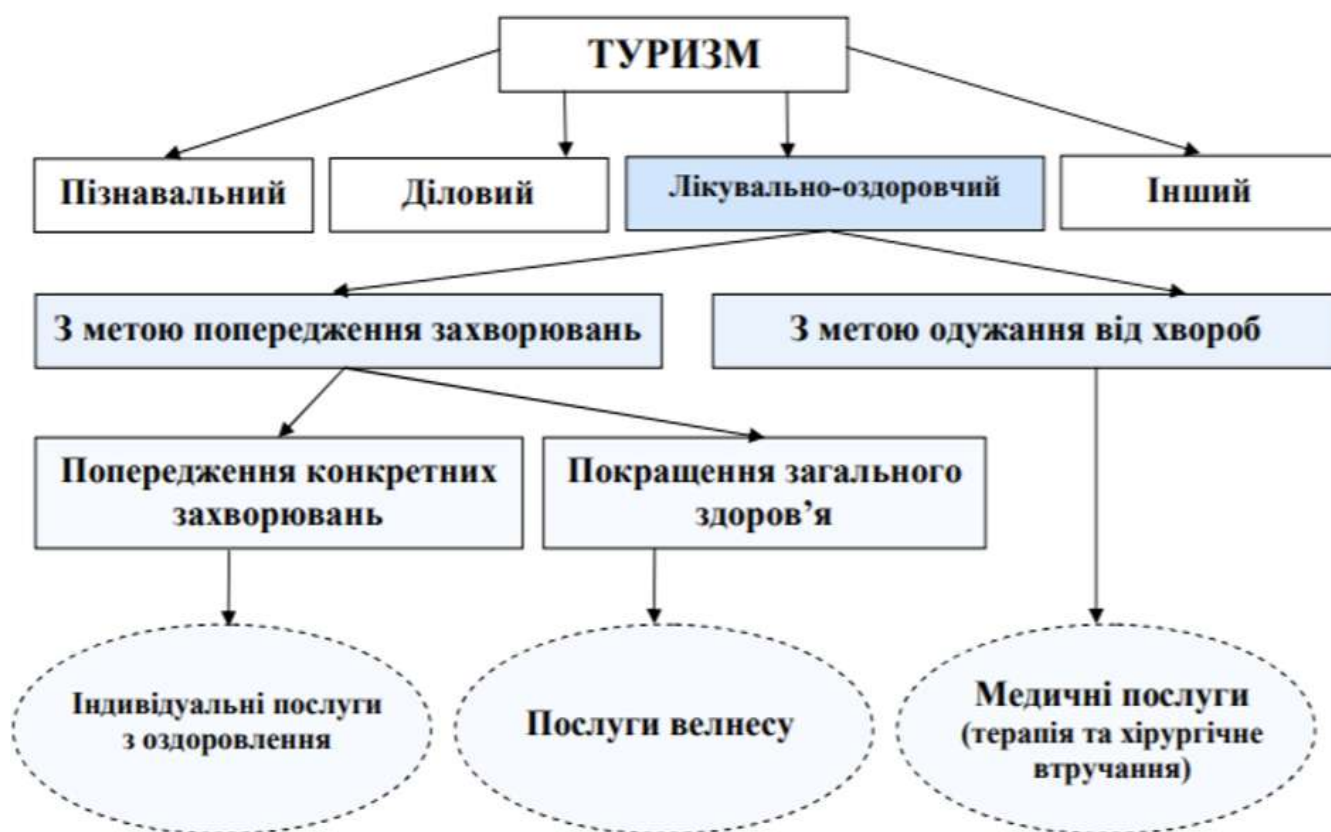

Рис.1.2. Основні категорії спа-лікувального туризму

Різні державні та недержавні організації, професійні об'єднання пропонують свої класифікації спа-закладів. Найбільш повну класифікацію спа-закладів запропонувала Європейська СПА Асоціація ISPA). Відповідно до неї розрізняють: спа-клуби, медичні спа, мінеральні спа, спа-готелі, денні спа, спа-круїзи (морські, річкові, озерні тощо) (табл 1.1.).

Велика кількість курортів створює wellness-програми, вони включають в себе антистресові, косметологічні та оздоровчі процедури, що підходять й здоровим людям. Найбільшим попитом серед туристів користуються морські курорти із центрами таласотерапії.

В Україні законодавством визначається тільки поняття «санаторнокурортні та оздоровчі заклади», а поняття спа-велнес туризму у нас сприяють для означення додаткових готельних послуг чи послуг побутового обслуговування населення (у випадку спа-центрів).

Таблиця. 1.1 Співставлення міжнародної класифікації спа-закладів та їх аналогів, існуючих в Україні [6]

Класифікація спа-закладів за Міжнародною СПА Асоціацією (ISPA)	Аналогічні заклади в Україні
Клубні спа (без послуг проживання)	Спа-центри клубного типу – заклади, що надають побутові послуги для населення
Спа-круїзи	Морські, річкові круїзи з елементами спа
Денні спа (без послуг проживання)	Салони краси, спа-центри, сауни, лазні та інші подібні заклади – що надають побутові послуги для населення Курортні поліклініки, бальнеологічні та грязелікарні тощо (без послуг проживання)
Спа-дестинації Спа-готелі	Санаторії та пансіонати з лікуванням Готелі зі спа-зоною Будинки, пансіонати, бази та інші заклади відпочинку зі спа-зоною
Спа медичні заклади	Стаціонарні лікувальні заклади
Спа мінеральні джерела	Санаторії та пансіонати з лікуванням, що базуються на мінеральних джерелах
Спа-курорти	Санаторії та пансіонати з лікуванням

Труднощами міжнародної класифікації є те, що окремі категорії, а саме: «спа-дестинація» та «спа-мінеральні джерела», не використовуються і не пояснюються в Україні, а поняття «спа-курорт» в українській практиці означає місце або територію, тоді як за європейськими стандартами спа-курорт є закладом, а місце або територія визначається як «спамісто», «спа-територія» або «місто-курорт»

Звідси ми робимо висновок, що слово «спа» найчастіше вживається для визначення спа-закладів й охоплює елементи як лікувального туризму, так і

одноденні спа чи спа-готелі, які в більш широкому розумінні належать до підкатегорії велнес туризму.

В Європі найбільшим центром лікувально-оздоровчого туризму є Чехія. Сюди приїжджають п'ятдесят тисяч туристів щорічно із семидесяти країн світу. Найбільш відомим серед курортів в Чехії є Карлові Вари. Це є один із найбільших бальнеологічних курортів, а найбільшою популярністю користуються Карлові Вари серед жителів країн Східної Європи [7].

Також, бальнеологічні ресурси є й на території Німеччини. В Німеччині розташовуються більше ніж триста курортів, які приймають приблизно один мільйон осіб щорічно із країн Європи, Канади та США.

Швейцарські та Австрійські бальнеологічні та гірські курорти є тес основними напрямками оздоровчого туризму.

Безліч всесвітньо відомих курортів знаходяться в Франції. Наприклад, курорти Евіан та Віші, спеціалізацією яких є лікування та профілактика захворювань травної системи та опорно-рухового апарату. Також, тут знаходяться центри таласотерапії – Сен Мало та Ля Боль, в цих містах знаходяться безліч spa-центрів, які надають послуги водних процедур, грязьової терапії, фізіотерапії [8].

В продовж історичного розвитку курортів Франції склалось так що більшість курортів знаходяться та узбережжі Середземного моря та Атлантичного океану.

В Франції існують унікальні центри реабілітації, які розташовані в середньовічних замках, в основному тут лікують психіатричні захворювання. Безліч прекрасних морських курортів має Греція, Португалія, Іспанія та Італія.

В Північній Америці лідером лікувально-оздоровчого туризму є США. Більшість північноамериканських курортів є бальнеологічними, але ці курорти відвідують переважно американці.

Для туристів із України традиційними місцями для оздоровлення та лікування залишаються курорти Ізраїлю, Туреччини та Єгипту завдяки їх морським кліматичним умовам. На рис.1.3 наведено переважні туристичні напрямки по регіонах.

Рис. 1.3- Переважні туристичні напрямки

Організація будь-якого туру, зокрема й медичного відбувається за декількома етапами [9]:

На першому етапі відбувається підбір об'єктів та місць для туристичного маршруту. Під час обрання об'єктів туристичного маршруту необхідно керуватись такими характеристиками:

- Транспортна доступність до туристичного об'єкту;
- Забезпеченість туристичного об'єкту послугами гостинності;

- Різноманітність туристичної програми відповідного об'єкту;
- Атрактивність.

На другому етапі проводиться ієрархія об'єктів туру. Під час цього необхідно керуватись параметрами наведеними вище, а головними із них є транспортна доступність та клас гостинності об'єктів туру. Метою проведення цього етапу є диференціація об'єктів туру у відповідності до програми маршруту та мети подорожі.

На третьому етапі відбувається підбір першого та останнього об'єктів туру. Підбір проводиться з огляду на такі показники:

- Тип транспортного засобу;
- Взаємодія між різними транспортними засобами;
- Транспортна доступність.

На четвертому етапі відбувається вибір схеми маршруту. Маршрути можуть бути лінійні, кільцеві, радіальні та комбіновані. Схему маршруту обирають в залежності від терміну подорожі, просторової віддаленості об'єктів туру [10].

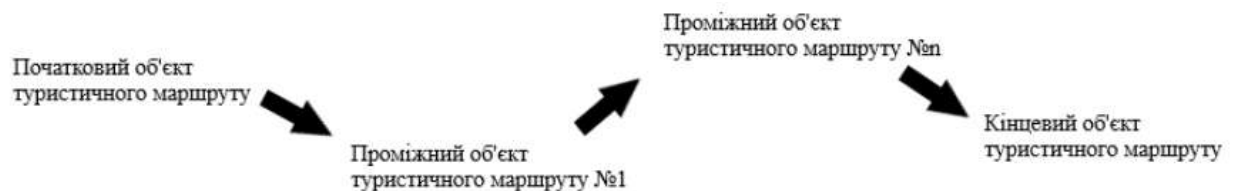

Рисунок 1.4. – Схема лінійного туристичного маршруту

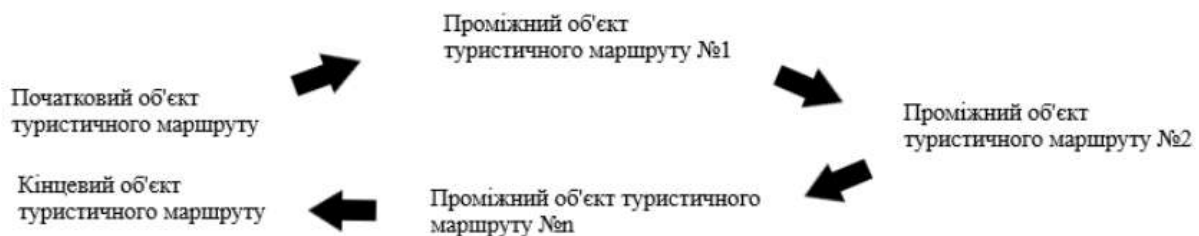

Рисунок 1.5.– Схема кільцевого туристичного маршруту

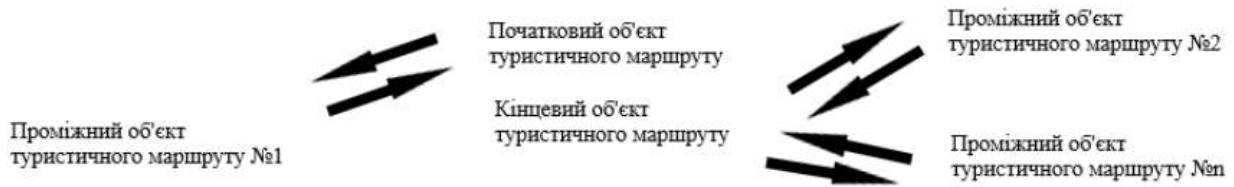

Рисунок 1.6.– Схема радіального туристичного маршруту

Під час обрання схеми туристичного маршруту необхідно враховувати різноманітні показники, які впливають на туристичний маршрут, а саме:

- Густота транспортної мережі;
- Технічний стан транспортної мережі;
- Рівень розвитку окремих видів транспорту;
- Конфігурація транспортної мережі.

На початковому етапі формування туру необхідно враховувати обмеження в часі та забезпеченість комфортності. Характеристики транспортних засобів різняться між собою й їх необхідно враховувати при виборі засобів пересування (табл 1.2). Наприклад, при перевезеннях на далекі відстані найбільш оптимальним буде подорож літаком, а в разі подорожі на коротку відстань перевага надається автомобільному транспорту[11].

Таблиця 1.2. Оцінка видів транспортних засобів за головними вимогами

Вид транспорту	Час, що витрачається на дорогу	Інтенсивність руху	Надійність транспорту	Загальна кількість пунктів зупинки транспорту	Вартість транспорту	Сума значень індексу
Автомобільний	2	2	2	1	4	11
Залізничний	3	4	3	2	3	15
Повітряний	1	3	5	3	5	17
Водний	4	5	4	4	1	18

Організаційно-технічні заходи це визначення класу обслуговування. Організаційно-технічні заходи включають:

- Організацію дозвілля;
- Обрання засобів розміщення;
- Обрання умов екскурсійного обслуговування.

Даний етап найбільш варіативний саме за класом обслуговування. Клас обслуговування визначається рівнем послуг, які надаються комплексом гостинності тобто харчування й додаткові послуги, послуги розміщення у готелях у залежності від їхнього класу.

1.3 Фактори впливу та процеси розвитку лікувально-оздоровчого туризму в світі

Наша країна має досить розвинену туристичну інфраструктуру, що почала утворюватися ще у дев'ятнадцятому столітті, а це досить вагомий фактор розвитку туристичного бізнесу, оскільки розвинена інфраструктура є однією із основних передумов його розвитку. Утворення і розвиток лікувально-оздоровчого й медичного виду туризму у Україні обумовлені унікальним набором рекреаційних ресурсів, природних й цілою мережею різноманітних лікувально-оздоровчих закладів, що зможуть задовольнити досить широкий спектр потреб мандрівників з метою лікування й реабілітації.

На території України наявні усі види ресурсів, а саме бальнеологічні, грязьові й кліматичні, що необхідні для функціонування закладів з надання санаторно-курортних послуг й оздоровчих послуг. Наявність різних рекреаційних ресурсів робить нашу країну привабливою для розвитку туристичного сектору економіки. У нашій країні утворена необхідна інфраструктура державного регулювання туризму, насамперед утворено спеціально уповноважений б1 орган державної влади в зазначеній сфері:

Державне агентство України із туризму й курортів й його регіональні представництва[12].

Фактори, що обумовлюють розвиток лікувально-оздоровчого туризму: утворення загальносвітового інформаційного простору (інтернет) та принципово нових засобів зв'язку, розповсюдження швидкісних видів транспорту, утворення міжнародного ринку туристичних послуг, розповсюдження англійської мови як мови міжнародного спілкування, збільшення життєвого рівня у розвинених державах і державах, які розвиваються. Однією із найактуальніших проблем в санаторно-курортній сфері, що загострилася із початку перебудови економічної системи нашої країни, є значне зменшення державного фінансування і зменшення ефективності управління спеціалізованими лікувально-оздоровчими закладами, які негативно вплинуло на рівень їхню конкурентоспроможності порівняно із іншими колективними засобами розміщення.

У цей же час існує проблема, що пов'язана із недостатньою потужністю внутрішніх і зовнішніх туристичних потоків. Поняття «медичний туризм» виник в вісімдесяті роки минулого століття, чому сприяли, із одного боку, глобалізація, інтеграція європейських держав, розширення ЄС, спрощення міграції туристичних ресурсів, а із іншого, підвищення витрат на охорону здоров'я, що проголошується уже протягом кількох років. Нині уже утворився глобальний ринок медичних послуг з власною інфраструктурою (органами акредитації, медичним менеджментом, агентствами медичного туризму та туристичним операторами, фахівцями в сфері медичних подорожей).

На сьогоднішній день у нащій країні існує традиція академічної школи фізіотерапії, курортології й відновлювальної медицини й великий науково-практичний досвід в сфері санаторно-курортного лікування. Активно розвиваються нові напрями профілактично-оздоровчої медицини, у які інвестуються кошти – збільшується популярність spa&wellness індустрії,

утворюється новий сегмент туристичного ринку – лікувальний та медичний туризм – medicalspa. Тури на spa-курорти набувають усе більшої популярності. Туристи, що регулярно відвідують оздоровчі курорти, кожного року вибирають нове місце відпочинку. Лікувально-оздоровчий та медичний туризм має такий великий потенціал, який в даний час виділяється в самостійний сегмент туристичного ринку із широким колом інвестиційних можливостей: від масштабних готельних проєктів, які прилягають до клінік й розміщені у межах міста, до вже існуючих спеціалізованих комплексів з деякими модифікаціями в структурі послуг[12,13].

Різке збільшення рекреаційних потреб громадян та його вимоги до якості відпочинку на курорті призвели до трансформації санаторно-курортної справи в курортно-рекреаційну систему, головною метою якої є поліпшення здоров'я людини, якості й тривалості її життя. Відродження медичної профілактики на етапі санаторно-курортного лікування – один з найважливіших напрямів розвитку та удосконалення системи охорони здоров'я. Вирішенню цієї проблеми сприяє розвиток концепції охорони здоров'я і здорової людини, мета якої зменшити перерозподіл з популяції здорових до хворих, передбачає упровадження сучасних технологій оздоровлення, доповнення існуючої системи відновлювального лікування spa-програмами із уключенням медичних spa-послуг чи medical spa, що спрямовані на профілактику, формування в громадян культури здоров'я. Лікувально-оздоровчий туризм є одним з найбільш перспективних видів туризму нашої країни.

Він розвивається за рахунок значних ресурсів: гористого й рівнинного рельєфу, карстових печер, гірських річок і озер, морського узбережжя Азовського та Чорного морів в поєднанні із м'яким кліматом й комфортними погодніми умовами, гарячих, теплих та холодних мінеральних джерел, лікувальних лиманових родовищ грязі, лісів, розмаїття фауни й флори, якими багата Україна. Оскільки основою розвитку туристичної галузі є насамперед

природні ресурси, то наявність такого природного різноманіття в країні стало ключовим фактором.

Саме тому сфера лікувально-оздоровчого туризму у нашій країні користується найбільшою популярністю. В залежності від цілей діяльності курорти можуть виконувати такі функції:

- оздоровчий відпочинок та профілактика захворювань;
- санаторно-лікувальне лікування;
- медична реабілітація хворих;
- культурно-лікувальна та дозвіллева рекреація[14].

Необхідно зазначити, що для ефективного функціонування курортів самих тільки природних факторів недостатньо, а має бути налагоджена відповідна інфраструктура туризму. Аналіз статистичної інформації відносно динаміки туристичних потоків показав актуальність й обґрунтованість досліджуваної проблематики, доцільність розвитку саме лікувально-оздоровчого виду туризму у нашій країні.

Нині спостерігається підвищення кількості громадян нашої країни, що виїжджали за кордон особливо із 2014 рік до 2018 рік. Що стосується обсягу іноземних громадян, що відвідали нашу країну, то тут дещо інша динаміка: значне зменшення із 2014 року, об'єктивно пояснюється значною нестабільністю внутрішнього середовища у нашій країні, хоча простежується і позитивна динаміка із 2015 року й до 2018 року. Як свідчать статистичні дані, географія санаторно-курортних закладів нашої країни значною мірою відповідає територіально-компонентній структурі рекреаційних ресурсів та рекреаційних потреб.

При цьому варто акцентувати увагу на 2 групах областей:

1) лідери це, Донецька (14,6 %), Одеська (11,6 %), Дніпропетровська (7,1 %), Миколаївська (5 %), Запорізька (5,3 %) області;

2) аутсайтери це Кіровоградська, Хмельницька, Тернопільська, Вінницька, Житомирська та Чернівецька обл. (усього менше одного відсотка)[15].

В цілому спостерігається негативна динаміка: зменшення санаторіїв й пансіонатів з лікуванням із 320 в 2014 році до 288 в 2018 році. Спостерігається також значне зменшення обсягу санаторіїв-профілакторіїв із 118 в 2014 році до 56 в 2018 році, значне зменшення дитячих закладів оздоровлення й відпочинку із 13 997 в 2014 році до 9428 в 2018 році. Цей стан санаторно-курортних й оздоровчих закладів пояснюється складним соціально-економічним станом в Україні і специфікою упровадженої медичної реформи. У минулому санаторно-курортні й оздоровчі заклади працювали більш динамічно та були зорієнтовані на розвиток масового оздоровлення громадян.

Однак, незважаючи на негативну динаміку, досить чітко простежуються умови для розвитку лікувально-оздоровчого туризму. Більше того, саме залучення іноземних громадян для реабілітації і лікування у нашій країні сприятиме відновленню медичної сфери і розвитку певних рекреаційних регіонів в Україні, утворить нові робочі місця, призупинить міграційні процеси, коли найбільш кваліфіковані медичні співробітники виїжджають за кордон. Заможні громадяни України охоче застосовують даний напрям для лікування в закордонних клініках Чехії, Німеччини та Ізраїлю й ін. держав.

Проте постає проблема завдання розвитку в'їзного туризму та особливо лікувально-оздоровчого, бо у секторі медичного туризму нашої країні досить складно конкурувати із провідними клініками Європи й США. Розвитку в'їзного туризму перешкоджає рівень сервісу, а зовсім не відсутність високотехнологічної медицини та кваліфікованого персоналу. Однак прогрес в даній сфері може бути досягнутий, якщо буде єдина координація діяльності клінік та туристичних агентств в забезпеченні необхідних та достатніх умов для лікувально-оздоровчого та медичного туризму у Україні. Важливу роль має

відігравати Міністерство охорони здоров'я й ін. відповідні організації та установи у областях з питань як державного регулювання, контролю за якістю послуг, так й із питань усебічної організаційної і фінансової підтримки[16].

Аналіз наявних факторів та умов надає можливість для активного розвитку досліджених напрямів туристичної сфери. Тісна співпраця усіх суб'єктів ринку туристичних послуг, поєднання зусиль фахівців туристичної та медичної галузей, утворення сприятливих законодавчих умов, формування прозорих механізмів фінансування, виділення цільового фінансування на відновлення й підтримку лікувально-оздоровчих та медичних закладів, розвиток й активне впровадження сервісного управління, й, насамперед, забезпечення безпеки туристичної сфери дозволить розвинути саме в'їзний туризм, особливо його лікувально-оздоровчу і медичну складову[16,17].

Розвиток лікувально-оздоровчого виду туризму у нашій країні потребує підтримки, погоджених дій у межах всієї індустрії туризму України. Наша країна має достатній обсяг курортів різноманітної спеціалізації, проте щоб привернути увагу іноземних та вітчизняних туристів, українським курортам необхідно вирішити ряд проблем, пов'язаних з фінансуванням, управлінням й модернізацією. Сучасні стратегії розвитку курортів місцевого і державного значення мають урахувати запровадження ефективної системи фінансування санаторно-курортної сфери та утворення системи заохочення інвестицій в модернізацію і будівництво закладів санаторно-курортної сфери, утворення доступного за ціною оздоровчого продукту, дотримання державних стандартних методик в сфері лікування й медичної реабілітації на курортах, координацію діяльності санаторно-курортних й оздоровчих закладів незалежно від форми власності і підпорядкування.

Організація ефективного оздоровлення, рекреації також відпочинку, профілактики, запобігання й зменшення захворюваності й рівня інвалідності, зміцнення здоров'я населення усіх вікових груп наразі набуває особливого

значення на тлі напруженої екологічної і соціально-економічної ситуації, погіршення стану здоров'я громадян. Клієнт чи пацієнт, обравши медичний й лікувально-оздоровчий туризм, може одночасно відпочивати, підлікуватись та поліпшити зовнішній вигляд. Медичні spa&wellness-центри пропонують туристам оздоровчу та омолоджувальну програми, басейни, фітнес, комфортне проживання і здорове харчування, унікальне поєднання трав'яних настоїв, фітованни, йогу і медитацію, а також розваги, екскурсії, спортивний відпочинок, фестивалі, гастрономію і енотерапію, таласотерапію й медотерапію, й це ще не повний перелік послуг для тих, хто хоче бути мандрівником, користуючись послугами медичного туризму[18,19].

Для розвитку лікувально-оздоровчого туризму у нашій країні, що насамперед пов'язаний з діяльністю курортів, важливою умовою є наявність низки факторів:

- багаті і різноманітні природні ресурси (гористий рельєф, м'який клімат, морське узбережжя, великий обсяг мінеральних й термальних джерел);
- розвиток інфраструктури, здатної в повному обсязі задовольнити потреби туриста;
- внутрішня політична й економічна стабілізація.

Дослідження стану санаторно-курортної сфери підтверджує, що вона прямо впливає на розвиток туристичної діяльності нашої країни. На сучасному етапі, на жаль, її охопили негативні тенденції, що насамперед спричинені відсутністю ефективної комплексної системи управління туристичною сферою нашої країни й загальним зменшенням платоспроможного попиту на національний туристичний продукт. За таких умов стратегічною метою політики в туристичній сфері й санаторно-курортного комплексу є упровадження ефективних методів управління сферою, що будуть спрямовані на збільшення якості усіх видів туристичних послуг й їхньої конкурентоспроможності як на вітчизняному, так й на світовому туристичних ринках.

Лікувально-оздоровчий і медичний туризм у нашій країні розвиваються під впливом низки економічних і політичних факторів, які обумовлені трансформаційними процесами, що проходять у Україні. Із одного боку, вони сприяли активному розвитку українського туристичного ринку та швидкому збільшенню частки виїзного туризму, із іншого – економічна криза негативно вплинула на формування туристичної сфери і її інфраструктури, відсутня впевненість в повноцінній реалізації стратегічних планів в даній галузі.

В роботі визначені фактори, що виконують ключовий вплив на туристичну сферу нашої країни, насамперед приділено увагу важливості розвитку інфраструктури, необхідності завершення медичної реформи, як засади функціонування лікувально-оздоровчого і медичного туризму. Обгрунтовано варто упровадження сервісного управління у кожному сегменті туристичної сфери як найважливішої умови збільшення конкурентоспроможності туристичної сфери нашої країни й її окремих суб'єктів на європейському й світовому ринках та, у підсумку, успішного залучення іноземних мандрівників. Сучасний стан матеріально-технічної бази санаторно-лікувальних закладів залишається на рівні, що далекий від світових стандартів. Таким чином, ключовим питанням органів державного управління й місцевого самоврядування слід вважати підвищення об'єктів й їхніх потужностей, налагодження конкурентоспроможного ринку рекреаційних послуг шляхом модернізації існуючої матеріально-технічної бази, збільшення якості життя населення, який забезпечить зростання їх купівельної спроможності.

Необхідно поліпшити рівень сервісу, розширити мережу курортної анімації, вдосконалити та більш публічно застосовувати рекламу, збільшити рівень культури обслуговування[20]. Тобто, можна зазначити, що розвиток туристичної сфери, зокрема лікувально-оздоровчого і медичного туризму, є запорукою сталого розвитку економіки нашої країни.

Висновки до 1 розділу

На сьогоднішній день літературі немає єдності щодо визначень понять, пов'язаних зі спа-лікувальним туризмом. Це зумовлюється тим, що дана галузь позиціонується як більш-менш самостійна лише з кінця ХХ століття, а також тим, що представники галузі та дослідники сповідують різні концепції розвитку, зумовлені історичними особливостями розвитку спа-лікувального туризму у різних частинах світу. Разом з тим, у світі спостерігається тенденція до уніфікації визначень, пов'язаних зі спа-лікувальною галуззю з метою підвищення якості досліджень, кращого співставлення даних, розуміння термінології та концепцій спа, в тому числі з боку споживачів.

SPA – термін, що широко використовується на Заході, який визначається в академічних словниках як “курорт або природне джерело термальної чи мінеральної води, яка застосовується для пиття та купання з метою оздоровлення і лікування різноманітних хвороб”.

Для новітнього історичного періоду (кінець ХХ – початок ХХІ ст.) характерним стало скорочення бюджетних соціальних програм та державних інвестицій в охорону здоров'я. Це збільшило питому вагу тих, хто вкладає в подорожі за здоров'ям власні кошти, відповідно почав стрімко зростати сегмент туризму з метою підтримання та примноження здоров'я на тлі поступового зменшення сегменту лікувального туризму з метою одужання від хвороб.

В Україні лікувально-оздоровчому сектору туризму відповідають санаторно-курортні заклади (перш за все санаторії та пансіонати з лікуванням, а також бальнеологічні та грязелікарні). Процес становлення та розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Україні йшов паралельно з європейським. Він був послідовним, хоча й не рівномірним за часом. Історія становлення та розвитку рекреації лікувально-оздоровчого туризму в Україні свідчить про те, що в цій сфері нагромаджено величезний досвід функціонування.

РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПП ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧИЙ КОМПЛЕКС «БІЛА АКАЦІЯ»

2.1 Аналіз ринку лікувально-оздоровчих послуг в Одеському регіоні

Питаннями проблем розвитку санаторно-курортної сфери, рекреаційних послуг і лікувально-оздоровчого туризму для оздоровлення та лікування розглядається в роботах таких вчених та науковців як: Любіцевої О. О., Топчієва О. Г., Стафійчука В. І., Ведмідь Н. І., Кускова А. С., Лук'янової Л. Г., Фоменка Н. В., Мироненка М. С. Та ін.

Головним аспектами дослідження санаторно-курортного господарства є стан сфери, напрямки розвитку, перспективи реформування. Також вивчаються аспекти оцінки потенціалу природно-ресурсної складової для розвитку лікувально-оздоровчого туризму, оцінка компонентів природного середовища для оздоровлення і лікування, а також соціальні і економічні аспекти збільшення конкурентоздатності підприємств, залучених в лікувально-оздоровчий туризм, збільшення якості послуг, стандартів обслуговування та ін.

Стратегічною метою державної політики нашої країни в галузі діяльності курортів як територіальних центрів надання санаторно-курортних й оздоровчих послуг є утворення умов для покращення стану здоров'я, продовження тривалості життя й періоду активного довголіття населення, впровадження здорового способу життя шляхом формування і розвитку[20,21].

Завданнями реформування санаторно-курортної сфери є збереження лікувальних факторів курортів від їх забруднення й зменшення їхньої лікувальної цінності, поліпшення екологічного стану навколишнього середовища, забезпечення попиту громадян в лікуванні й оздоровленні на підприємствах санаторно-курортної галузі, збільшення якості санаторно-

курортних й оздоровчих послуг, збільшення рентабельності спеціалізованих засобів розміщування [22].

Основними завданнями розвитку лікувально-оздоровчого сегменту рекреації і туризму в «Стратегії соціально-економічного розвитку Одеської області» є завдання розвитку й підтримки лікувально-оздоровчого туризму, збільшення рівня професійної перепідготовки й підготовки фахівців цієї галузі із метою збільшення якості обслуговування до міжнародних стандартів, поліпшення зон відпочинку на морському узбережжі, розвиток інфраструктури курортів, забезпечення обслуговування іноземних туристів, утворення курортно-рекреаційного кадастру для встановлення можливостей й обмежень в застосуванні курортно-рекреаційних ресурсів, стратегічне планування розвитку прибережних ділянок, розробка схем функціонального зонування прибережної зони, оптимізація організаційно-управлінської структури туристично-рекреаційної сфери, утворення центрів туристичної інформації й популяризація оздоровчого і санаторно-курортного продукту через ЗМІ [23].

На сьогоднішній день у ринкових умовах актуальним постає упровадження ефективного курортного маркетингу і менеджменту. В власну чергу курортний маркетинг і менеджмент має спиратись на сучасні підходи до управління регіонами й конкретними підприємствами. Перехід на ринкові механізми викликав руйнування вертикальних командних зв'язків в санаторно-курортній сфері нашої країни, призвело до децентралізації збуту оздоровчих і санаторно-курортних послуг, ліквідації дотаційного механізму ціноутворення, утворив ринок санаторно-курортних путівок, які, із одного боку, продовжує практику розподілення на основі соціальної підтримки громадян для оздоровлення і лікування, із іншого боку, утворило передумови для комерційного розповсюдження путівок серед споживачів оздоровчих і санаторно-курортних послуг.

В структурі діяльності цієї сфери можна виділити 3 рівні середовища: середовище завдань чи проміжне, внутрішнє і зовнішнє. Внутрішнє середовище є сукупністю факторів, які формують довгостроковий прибуток та знаходяться під безпосереднім контролем керівників, власників та співробітників. Зовнішнє середовище включає у себе фактори, на які організації цієї сфери не можуть впливати чи їх вплив є незначним. Поміжне середовище уключає фактори, на які санаторно-курортні підприємства можуть впливати шляхом комунікацій.

Характеристика санаторно-курортного господарства Одеської області має урахувати туристичні потоки, в тому числі, із метою оздоровлення лікування, структуру і динаміку оздоровчих і санаторно-курортних закладів, розподіл ліжок-місць, характеристику співробітників підприємств та ін.

Частка кількості розміщених людей в 2019 р. становила 8,3 %, а за загальним обсягом область посідала третє місце після Донецької області. В 2014 р. за обсягом розміщених осіб лідером є Дніпропетровська обл. Одеська область посідає третє місце після Львівської обл. За обсягом ліжок в місяць максимального розгортання Одеська обл. займала стабільно третє місце із часткою в 2019 р. 10,1 %, в 2020 р. – 17,8 % й зайняла перше місце. [23] Структура спеціалізованих засобів розміщування за період із 1990 по 2014 р. має тенденції перерозподілу й зменшення: обсяг санаторіїв і пансіонатів із лікуванням зменшилась на 65,1 %, санаторіїв-профілакторіїв – 47,4 %; будинків й пансіонатів відпочинку – на 40 %. В цей же час частка оздоровчих закладів – баз відпочинку й дитячих оздоровчих таборів стабілізувалась й має тенденції до збільшення та ін.

В період 2011-2014 рр. підвищення доходів склали в 2012 році 142,6 % до попереднього року, в 2013 – 123,5 %, однак в 2014 зменшились і склали 85 %. Найбільшу частку доходів спеціалізованих засобів розміщення становлять доходи від реалізації путівок. В цей же час збільшують доходи від надання додаткових послуг. В 2011-2014 рр. показники доходів від реалізації путівок

становлять значну частину доходів, однак в 2014 р. значні прибутки заклади отримали й від надання додаткових послуг, до яких входять послуги із екскурсійної діяльності, транспортні послуги, послуги із лікування й оздоровлення без проживання в закладах.

Частину доходів також заклади отримують від продажу номерів, що реалізуються для відпочиваючих, які розміщуються в закладах без путівок. В закладах лікувального напрямку більшу частину доходів становлять доходи від реалізації путівок, тоді, як для оздоровчих закладів розміщення частка доходів від продажу номерів складає до від 40 до 80 %.

В структурі операційних витрат спеціалізованих засобів розміщування виділяють матеріальні витрати, витрати на оплату праці, витрати, що пов'язані із відрахуваннями на соціальні заходи і амортизацію, ін. операційні витрати й інші витрати. В 2011-2014 рр. витрати мають тенденцію до збільшення. За період із 2011 по 2014 рр. спостерігаються тенденції зменшення середньооблікового обсягу штатних співробітників санаторно-курортних й оздоровчих закладів. Для розвитку лікувально-оздоровчого туризму нами розроблені головні напрямки, які в цілому спираються також на стратегію економічного та соціального розвитку Одеської області. Нормативно-правове забезпечення сфери: стандартизація санітарних правил і вимог, що мають також відповідати критеріям акредитації закладів. На сьогодні акредитація закладів стосується переважно наявності лікувальних корпусів й їхнього стану. Наразі варто аналізувати якість медичних послуг, послуг із розміщення, харчування, анімаційні і загалом якості обслуговування. Слід утворити чіткі критерії класифікації закладів розміщення, особливо оздоровчого спрямування й урахування їхнього класу при наданні послуг споживачам.

Співробітники є однією з складових, яка надає якісні послуги і безпосередньо контактує з споживачами. Обстоюємо питання професійної підготовки і навчання персоналу спеціалізованих засобів розміщування:

збільшення кваліфікації лікарів й середнього медичного персоналу, що передбачає урахування передового досвіду, постійного оновлення вмінь і знань, що безпосередньо впливатиме на якість послуг, які надаються туристом.

Стратегія має забезпечуватись відповідним методологічним і науковим підґрунтям. Проведення досліджень природних лікувальних ресурсів і факторів Одеської обл. полягає в визначенні кількісних і якісних характеристик даних ресурсів, розрахунок завантаження закладів з урахуванням гранично допустимого навантаження на навколишнє природне середовище, ландшафти і видобуток мінеральної лікувальної води, лікувальних грязей й антропогенного навантаження на прибережні ділянки лиманів та моря.

Необхідний постійний моніторинг стану навколишнього середовища, якості лікувальних грязей і мінеральних вод, їхній балансових запасів, які є запорукою збалансованого розвитку лікувально-оздоровчого туризму. Перспективні плани проєктованих територіально-рекреаційних зон дозволять утворити передумови для встановлення пріоритету розвитку рекреаційних районів, їхньої спеціалізації, що сприятиме як продуктовому сегментуванню, так й регіональній туристичній спеціалізації.

2.2 Аналіз ринку лікувально-оздоровчих послуг в Європі

В Європі державою-лідером за численністю іноземних туристів, які перебувають на курортно-санаторному лікуванні, на початку двадцять першого століття є Чехія — кожного року кількість туристів, що відвідують Чехію із оздоровчою метою сягає п'ятидесяти тисяч осіб із понад 70 держав світу. Одним із найвідоміших в Чехії є курорт Карлові Вари.

Великими курортними державами в Європі є Німеччина (понад 300 курортів, що приймають більше одного мільйона осіб), Австрія, Швейцарія (бальнеологічні курорти), Італія, Іспанія, Португалія й Греція. Останнім часом

швидкими темпами розвивається лікувально-оздоровчий туризм в Польщі, Угорщині, Болгарії, Словаччині, Румунії, республіках колишньої Югославії.

Багато всесвітньо відомих курортів (Віші, Евіан), що спеціалізуються у лікуванні (запобіганні) захворювань опорно-рухового апарату й порушень травної системи, а також центрів таласотерапії (Ля Біль, Сен-Мало) знаходяться в Франції. Ці курорти володіють великою кількістю spa-центрів, що надають послуги фізіотерапії, масажу, грязьових аплікацій та водних процедур. Історично, багато курортів Франції розташовані на узбережжі Атлантичного океану й Середземномор'я, де пацієнтам приходи́ти у форму й насамперед, боротися із респіраторними захворюваннями допомагають океанський клімат та морське повітря. Окрім того, Франція володіє унікальними центрами оздоровлення і реабілітації (найчастіше для лікування психіатричних захворювань), розміщеними у середньовічних замках, у яких безпосередньо ведеться терапія та проживають туристи-пацієнти. Деякі курорти Франції, такі як Кодалі та Бордо пропонують винотерапію як лікування захворювань шкіри та кровоносної системи, а також як spa-процедуру.

У Америці лідером оздоровчого туризму є США (більшість курортів на цій території є бальнеологічними).

В Австралії і Африці оздоровчий туризм є менш розвинутим. Виняток складають відомі зони відпочинку та оздоровлення (наприклад, в Єгипті) проте і в Марокко, Тунісі, Кенії та ПАР.

За останні роки медичний туризм набув широкого поширення в Угорщині, Мексиці, Південній Кореї, Ізраїлі, Туреччині, Таїланді, Бразилії та Індії.

У відповідності до індексу медичного туризму (Medical Tourism Index) до першої десяти країн найліпших для медичного туризму входять: Ізраїль, Великобританія, Сінгапур, Канада, Німеччина, Індія, Південна Корея, Франція, Колумбія, Італія та Португалія.

Медичний туризм в Південній Кореї набув широкого поширення завдяки поєднанню двох основних особливостей їх медичної сфери, а саме наявність в медичних центрах новітнього обладнання та технологій в поєднанні із роботою висококваліфікованих медичних працівників.

Східний медичний туризм зосереджений в Китаї. Під Китайським медичним туризмом маються на увазі медитації, акупунктура, грязьові ванни та масажі. В Китай за медичними послугами приїжджають люди, що мають кардіологічні, невралгічні та дерматологічні проблеми. Китайські лікарі, також успішно лікують гастроентерологічні захворювання, працюють в ортопедії та косметології [5].

Якість медичного обслуговування в Китаї поєднується із доволі низькою ціною на ці послуги. Центрами медичного туризму в Китаї є Далянь, Харбін та Пекін.

На даний момент в світі вже сформований глобальний ринок медичних послуг зі своєю інфраструктурою в яку входять:

- Агентство медичного туризму;
- Туроператори, які спеціалізуються на медичному туризмі;
- Медичний менеджмент;
- Органи акредитації.

Німеччина є найбільш важливою спа-дестинацією Європи. Оскільки, велика частина споживачів спа-галузі Німеччини є її внутрішніми мандрівниками, спалікувальний туризм й спа-велнес концепції на цій території отримали неабияку підтримку на державному рівні в вигляді промоції і маркетингу.

Із огляду на це, Німеччина для спа-лікувальної сфери України у цілому, одночасно виступає у ролі як конкурента, так та потенційного ринку постачальника мандрівників. А популяризація сучасних і традиційних

спа-велнес концепцій серед мешканців Німеччини підсилює маркетингові кампанії безлічі спа-дестинацій світу, спрямовані на даний споживчий ринок.

В «Cockerell and Trew» встановлюється, що у структурі спа-мандрівників із Німеччини частка жінок дещо переважає частку чоловіків, проте співвідношення 2 статей корелюється із відповідним співвідношенням в загальній структурі населення Німеччини. Також у даному джерелі зазначається, що схильність німців до спа-лікувального відпочинку підвищується із віком.

Через те, що німецька система охорони здоров'я усе ще сприяє відвідуванню німцями спа-лікувальних закладів, залежність попиту від доходів не є визначальною, коли досліджується про спа-лікування в Німеччині. Однак, плавне зменшення субсидій поступово підвищує вплив рівня доходів, й це із часом призведе до ситуації, аналогічної до ін. ринків Європи, де спа-мандрівники у основному належать до групи осіб із доходами середнього і вище середнього рівня.

Відповідно до дослідження Угорської ради із туризму (KPMG), в Німеччині встановлюється високий рівень «спа-ультури», тому найбільша кількість туристів в Європі, які мають на меті оздоровлення й велнес, є із Німеччини. В дослідженні Асоціації спа-курортів Австрії у рамках «Стратегії австрійських термальних спа на 2010 рік» встановлюється підвищення більше п'ятидесяти років (т. зв. «сеньйорів»), у цей же час як цільова група нової генерації (сім'ї із дітьми, молодь та ін.) дещо знижується.

Це відбувається, насамперед через демографічні зміни: у Німеччині із 1972 р. по 2004 р. старша вікова група зросла майже у 2 рази (на 84 відсотки). В 2011 р. серед головних чинників, що впливали на рішення німців подорожувати були відпочинок чи рекреація й сонце чи пляж. Лише 3,5 відсотки німців зазначили таку мотивацію як «велнес або лікування або здоров'я» (це вище середнього європейського показника 3 відсотка) [20]. Попри це, на прийняття

рішення про відпочинок впливає також низка інших факторів, серед яких головними є розумне співвідношення ціни і якості (46 відсотки), безпека (14 %) й якість послуг (11 %).

Окрім того, що Німеччина є найважливішим ринком для спа-лікувальної сфери Європи, дана держава також є найбільшою державою-постачальником мандрівників всіх видів в Європейському Союзі (це впливає із обсягу ночівель і обсягу витрачань) [21]. За даними Німецького федерального офісу статистики в 2008 р. німці виконали більше 44,7 млн. поїздок тривалістю понад 4 дні та витратили при цьому 64,3 млрд. євро. Досить значна частка усіх поїздок 45 (24 %) [22] була замовлена німцями онлайн.

Даний показник засвідчує, що німецький ринок є легкодоступним для надавачів туристичних послуг. В 2009 р., не зважаючи на світову економічну кризу, німці стали одними із переможців: після тривалої втрати позицій внутрішній туризм у Німеччині відновив власний статус й досяг частки 32,5 % від всіх поїздок німців. Внутрішній туризм в даному році став таким же популярним, як й у 1990 р. (після об'єднання Німеччини) [23]. Серед споживчих пріоритетів німців — відпочинок на першому місці (59 %), тоді як витрати на проживання, здоров'я й їжу складають 54, 50 й 54 % відповідно. Багато європейських мандрівників, маючи на меті дешевий відпочинок, удаються до послуг лікувально-оздоровчих закладів держав Центральної і Східної Європи, таких як Болгарія, Хорватія тощо. Чорноморські курорти Болгарії (Поморіє, Златі Пяски, Святий Константин й Єлена) характеризується лікуванням легеневих захворювань, радикуліту та хвороб опорно-рухового апарату. Природні лікувальні ресурси при цьому — термальні мінеральні джерела, сірчані джерела, лікувальні грязі та соляні лікувальні води. Середземноморські курорти Хорватії (Макарска Рів'єра, Істрія, Корчула та Дубровнік, Нафталан) характеризується лікуванням ревматичних, гінекологічних захворювань,

первинного й вторинного безпліддя, хронічних запальних процесів, післяопераційних станів.

Природними лікувальними ресурсами тут є мінеральні і термальні джерела, лікувальна нафта [24]. Перспективним в плані просування спа-лікувального туризму серед поляків є те, що більшість із них (67 %) на запитання щодо життєвих пріоритетів, зазначило добру форму й здоров'я. Деяко важливішим за даний пріоритет є проведення часу із родиною й друзями, який відзначили 72 % опитаних. За інформацією Польського інституту туризму в 2010 р. поляки здійснили майже 7,7 млн. поїздок. Польща є однією із 10 держав Європейського Союзу — постачальників туризму (за обсягом ночівель) [24]. Найбільш привабливими напрямками оздоровлення для мандрівників із Польщі є Іспанія, Японія, Австралія, Франція й Італія. В онлайн дослідженні, що провела VisitBritain, поляки зазначали, що місце відпочинку вони обирають у першу чергу через красу краєвидів (81 %), історію й культуру (61 %), кліматичні умови (52 %).

Багато хто із поляків любить досліджувати нові місця подалі від гучних натовпів (66 %), відвідування відомих атракцій також є привабливим для поляків (71 %). Близько 27 % поляків вважають, що ідеальним місцем для їхнього відпочинку є пляж [25]. За інформацією Польського інституту туризму приблизно 4 відсотки усіх внутрішніх поїздок поляків були здійснені із метою оздоровлення й лікування (в Польщі налічується 44 лікувальних курорти і 70 місцевостей з спа-можливостями).

Більшість поляків подорожували в 2008 р. із метою відпочинку (приблизно 53 %, стосується зовнішніх і внутрішніх поїздок). Міжнародні подорожі із метою лікування чи здоров'я взагалі не виокремлювалися в даний період із-поміж інших видів поїздок. Вочевидь, при виході на даний ринок варто урахувати загальні тенденції на європейському спа-лікувальному ринку

та мати на увазі, що поляки старшого віку добре обізнані із традиційним спалікувальним сектором.

2.3 Оцінка діяльності ПП Лікувально-оздоровчий комплекс «Біла акація»

Лікувально-оздоровчий комплекс «Біла акація» уключає систему медичних і рекреаційних установ, що забезпечують охорону здоров'я (профілактику захворювань та їх лікування), відпочинок і оздоровлення туристів (рис.2.1).

Рис.2.1. Головний вхід до лікувально-оздоровчого комплексу «Біла Акація»

Одеса цілком відповідає поняттю містакурорту, тобто міста, у якому однією із головних містоутворювальних галузей є курортно-рекреаційне господарство. Це цілісна система територіальної організації обслуговування туристів, а також форма розселення і життєдіяльності місцевого населення. На

території «Біла Акація» заборонені будь-які роботи, які можуть погіршити екологічну ситуацію.

Сприятливі природно-кліматичні умови доповнюють загальний комплекс лікувальних закладів Одеси. Ліси регіону багаті ягідниками (малина, суниця, ожина та інші) і різноманітними грибами. Із диких звірів на території області водяться лисиці, зайці, вовки, козулі й кабани [10]. В геологічному відношенні родовище «Біла Акація» займає чималу територію в Одеській області. Проте вода виходить на поверхню тільки із кількох джерел, розташованих в букових лісах на території курортної зони. Співвідношення елементів й хімічний склад «Біла Акація» є оптимальними для столової мінеральної води (загальний рівень її мінералізації становить 0,1–0,4 г/л).

На цьому курорті широко застосовують торфову грязь й мінеральні води. Торфова грязь за фізичними та хімічними властивостями є високомінералізованою лікарською сировиною високої якості, яка складається із ангідриду кремнію, окису заліза, алюмінію й ін. інгредієнтів.

Рис.2.2.Басейн з вмістом мінеральних вод у комплексі «Біла Акація»

Природні мінеральні лікувально-столові води в «Біла Акація» застосовуються для лікування в якості столового напою при несистематичному вживанні протягом тридцяти днів та за призначенням лікаря [12].

Природні мінеральні лікувальні води використовуються із метою лікування та за призначенням лікаря у відповідності до медичних показань.

Мінеральні води відповідають Державному стандарту України 878-93 під час їх промислового фасування, а також відповідають ГСТУ 42.10-02-96[28] (рис.2.3).

Рисунок 2.3. – Схема розподілу мінеральних вод[13]

Мінеральні води «Біла Акація» характеризується бальнеологічними показниками:

- Вміст газу;
- Загальна мінералізація;
- Вміст органічних сполук;
- Іонний склад;
- Вміст мікроелементів;

- рН води;
- радіоактивність;
- температура.

Також, лікувально-оздоровчу функцію в організації «Біла Акація» виконують субтермальні води.

Термальні води поділяються на:

- субтермальні (теплі) із температурою 20-37 °С;
- термальні із температурою 37-42 °С;
- гіпертермальні із температурою понад 42 °С.

Дослідження сучасних вчених показує що багатоконпонентний склад мінеральних вод дозволяє використовувати їх для профілактики та лікування безлічі захворювань внутрішніх органів.

В Україні є основні родовища мінеральних вод: Миргородське, Березівське, Полонське, Моршинське, Лиманське, Трускавецьке, Звенигородське, Новополянське, Знам'янське, Кирилівське, Євпаторійське, графічне зображення наведено на рис.2.4.

Використання мінеральних вод має свої медичні показання в підприємстві «Біла Акація»:

- хронічний панкреатит;
- жовчокам'яна хвороба;
- хронічний гастрит;
- дискінезія кишечника;
- виразкова хвороба шлунку;
- цукровий діабет;
- подагра;
- реабілітація після хвороби Боткіна;
- захворювання сечовивідних шляхів;
- холецистит;

- захворювання тонкого та товстого кишечника.

Рисунок 2.4.- Розповсюдження природних лікувальних ресурсів України

В організації «Біла Акація» також використовують лікувальні грязі, що є природним утворенням, яке містить торф'яні відкладення водойм, осад з водойм. Також, лікувальні грязі можуть утворюватись в результаті діяльності грязьових вулканів.

Лікувальні грязі в підприємстві «Біла Акація», зазвичай використовують при монотерапії або в комплексній терапії.

Формування лікувальних грязей відбувається в результаті діяльності мікроорганізмів, що насичують грязі різноманітними біогенними речовинами, які містять в собі вуглець, азот та сірку [16].

Складовими частинами лікувальних грязей, що використовуються в «Біла Акація» є:

- остов грязі – частинки піску та глини, органічні залишки, нерозчинні солі магнію та кальцію;
- грязьовий розчин – вода в якій розчинені органічні речовини та газ;
- колоїдний комплекс – мінеральні частинки, розмір яких не більше 0,001мм, тонкодисперсні частинки.

Лікувальна дія грязей визначається їх хімічною, механічною та тепловою дією. Хімічна дія лікувальних грязей обумовлена дією органічних та неорганічних речовин, біологічноактивних речовин, газів та мікроелементів. Через поверхню шкіри зазвичай проникають неорганічні речовини, які про цьому викликають подразнення рецепторів. А органічні речовини, такі як сірководень, органічні кислоти, азотисті речовини проникаючи крізь шкіру потрапляють до крові й таким чином впливають на різні органи і системи органів.

Тепловий вплив лікувальних грязей зумовлений їх невеликою теплопровідністю, високою теплоємністю. В результаті теплового впливу на місці накладення аплікації розширюються судини та прискорюється кровообіг, що в свою чергу нормалізує проникність судин й пришвидшує обмінні процеси. Для досягнення такого ефекту товщина аплікації лікувальних грязей повинна бути не менше ніж чотири сантиметри.

Під час лікування грязями в гостей лікувально-оздоровчого комплексу «Біла Акація» збільшується активність ферментів, що спричиняє прискорення окисно-відновних процесів та поліпшення газообміну в тканинах.

Деяким лікувальним грязям притаманна бактерицидна дія, що зумовлено діяльністю різних видів актиноміцетів, бактерій [17].

Використання лікувальних грязей має свої показання та протипоказання. Гостям «Біла Акація» рекомендують використовувати лікувальні грязі в таких випадках:

1) захворювання опорно-рухового апарату, а саме при остеохондрозі, артриті, переломах, ревматизмі в неактивній стадії, міозиті, фіброміозиті, опіках, трофічних виразках;

2) захворювання периферичної нервової системи у хронічній стадії, а саме вегетативний поліневрит, радикуліт, неврит інфекційного характеру, неврит інфекційно-алергічного характеру;

3) захворювання центральної нервової системи, а саме поліомієліт, дитячий церебральний параліч, реабілітація після видалення міжхребцевого диску;

4) захворювання органів травлення, а саме шлункова виразка, виразка дванадцятипалої кишки, холецистит, хронічний коліт;

5) захворювання органів дихання, а саме ларингіт, трахеїт, хронічний бронхіт та гострий бронхіт;

б) захворювання шкіри, а саме псоріаз та хронічна екзема.

Використання лікувальних грязей заборонено в таких випадках:

- наявність запальних процесів;
- кровотечі та схильність до кровотеч;
- наявність злоякісних пухлин;
- туберкульоз;
- серцева недостатність другої та третьої стадії;
- гіпертонічна хвороба третьої стадії;
- період вагітності;
- психічні захворювання;
- цироз печінки;
- інфекційні захворювання в контагіозній та гострій фазах.

Лікувальні грязі класифікуються за різними показниками. За вмістом органічних речовин грязі поділяються на:

- органічні – сапропелі та торф'яні грязі;

- неорганічні – сульфідні мулові грязі.

Використання грязей із лікувальною метою називається пелоїдотерапією. Всі види бальнеотерапії, включно із пелоїдотерапією не має доказової ефективності. Загалом лікувальні грязі впливають на організм людини знижуючи рівень стресу. Лікувальні грязі мають низьку теплоутримуючу здатність та високу теплоємність. Такі елементи в лікувальних грязях, як біологічні елементи, гази та мікроелементи проникаючи крізь шкіру, можуть чинити вплив на обмінні процеси в організмі людини.

Застосування лікувальних грязей має свої протипоказання:

- вагітність на будь-якому етапі;
- злоякісні новоутворення;
- туберкульоз різних тканин та органів;
- кровотеча будь-якого походження;
- підвищена температура;
- загальне виснаження організму;
- атеросклероз.

При підборі лікувально-оздоровчого закладу для лікування грязями необхідно керуватись рекомендаціями лікаря [19].

На березі Чорного моря туристи можуть поєднати лікування з оздоровленням. Лікувальні грязі для «Біла Акація» добуваються із:

- 1) Шаболатського лиману;
- 2) Куяльницького лиману;
- 3) Хаджибейського лиману;
- 4) Тузловських озер.

Із органічних речовин виявлені лігніногумусовий комплекс, цукор, геміцелюлоза, клітковина, а також органічні кислоти (оцтова, масляна й мурашина). Озокерит має мінімальну теплопровідність й максимальну

теплоємність в порівнянні із іншими теплоносіями й справляє хімічний (містить мінеральні масла й смоли) та сильний біологічний вплив на організм людини.

За багаторічними метеорологічними спостереженнями клімат Одеси помірно континентальний, вологий, м'який. Літо у Одесі гаряче, вологе, а осінь довга, суха та тепла. Середньорічна температура (+16° С) така ж, як на курортах Кавказьких мінеральних вод. Середньорічна сума опадів (759-820 міліметрів) не перевищує суму опадів на цьому же курорті. Найбільше опадів наприкінці весни та влітку. Вологість повітря взимку 73-81 %, влітку – 83 %. Помітно висока вологість спостерігається зранку та ввечері, удень наближається до оптимальної, тому нерідко, не зважаючи на високу температуру, повітря зранку і ввечері видається прохолодним.

Найтеплішими місяцями є липень та серпень (+22-24° С), весняні місяці порівняно теплі, осінь не холодна. Водні ресурси міста представлені поверхневими й підземними водами. Особливості рельєфу міста сприяють стоку дощових вод із міської території до річок.

Постачання питної води до лікувально-оздоровчого комплексу «Біла Акація» здійснюється від централізованої системи водопостачання, що живиться із 2 джерел: водозабору із підземних джерел в заплаві річки. Наявні запаси мінеральних вод на території міста Одеса дозволяють збільшити обсяг місць в санаторно-курортних та оздоровчих закладах із 3,7 тисяч до 4,8 тис. місць.

Оскільки територіальні резерви міста вичерпані, генпланом визначено нові адміністративні межі із освоєнням 100 га земель кількох сільських рад й 89 га лісів [13].

Лікувально-оздоровчий комплекс розміщений окремо від житлової зони міста Одеса, в лісопарковій зоні. Становленню й розвитку курорту сприяли його головні лікувальні чинники - джерела мінеральних вод (розсоли) - це шахтний колодязь глибиною приблизно п'ятидесяти метрів. Його вода

високомінералізована (ропа чи розсол). Дана властивість вирізняє його від безлічі лікувальних джерел курортів світового значення. Загальна мінералізація ропа із глибиною колодязя збільшується із 16 г/л (поверхневий шар) до чотириста грам на літр (придонний шар).

Рівнобіжно, залежно від глибини колодязя змінюється й співвідношення між окремими хімічними елементами. Виділяються 3 шари води різного типу: поверхневий шар – хлоридно-сульфатно-натрієва вода із загальною мінералізацією шіснадцять грам на літр, середній шар – хлориднонатрієва із загальною мінералізацією триста тридцять грам для літр, придонний шар – хлоридно-сульфатно-натрієво-магнієва з загальною мінералізацією до чотириста грам на літр. Рівень мінералізації ропа змінюється не лише із глибиною колодязя, однак і від пори року, метеорологічних умов, інтенсивності експлуатації джерела. Мінеральна вода поверхневого шару колодязя застосовується для зовнішнього застосування, ропа придонного шару внутрішньо.

На території лікувально-оздоровчого комплексу є декілька свердловин, які мають різну, протевисоку мінералізацію води [19]. Значно розширює діапазон дії лікувальних властивостей курорту й створює передумови для розвитку його як поліфункціонального рекреаційного комплексу.

Вода даного джерела за мінералізацією близька до дощової (0,17 грам на літр), за хімічним складом – гідрокарбонатно-кальцієва. Окрім відмічених інгредієнтів до її складу входять натрій, магній, калій, залізо та сульфати. Окрім цього, вода радіоактивна, із постійним вмістом радону й підвищеним вмістом розчиненого кисню. Джерело використовується із 1968 року. Свердловина багата й перспективна (дебіт 123,4 м³ / добу). За хімічним складом вода сульфатнохлоридна, натрієво-магнієво-калієва з загальною мінералізацією до двісті сорок грам на літр, характеризується високим вмістом сульфатів магнію й

калію, що зумовлюють специфічну дію при лікуванні захворювань печінки, підшлункової залози, гастритах, жовчовивідних шляхів та цукрового діабету.

Ефективним методом бальнеотерапії є зовнішнє застосування мінеральних вод в вигляді ванн. Для них застосовується високомінералізована ропа поверхневого шару першого джерела та свердловина №2. Вода свердловини № 2 – це хлориднонатрієва вода із мінералізацією двісті грам на літр. Дебіт свердловини - 36 м³ /добу.

Внутрішнє використання води особливо ефективно при лікуванні органів травлення. Застосовуються мінеральні води для інгаляцій, особливо при хронічних інфекційноалергічних захворюваннях верхніх дихальних шляхів [18]. Співвідношення елементів й хімічний склад води підприємства «Біла Акація» є оптимальними для столової мінеральної води, що можна споживати щоденно (загальний рівень її мінералізації – 0,1-0,4 грам на літр).

Завдяки власній природній чистоті і збалансованості вона не потребує штучного технічного удосконалення. Мінеральна вода легко засвоюється організмом, оскільки за показником щільності рідини вона наближена до плазми крові людини та без зайвих витрат енергії заповнює клітини.

Завдяки низькому вмісту мінералів вода з другого джерела при кип'ятінні практично не залишає накипу [19]. На базі лікувально-оздоровчого комплексу «Біла Акація» утворено спеціалізоване реабілітаційне відділення для лікування дорослих та дітей (в супроводі батьків), хворих на цукровий діабет. В курортному господарстві області зайнято понад три тисячі працюючих.

В санаторіях і інших лікувально-діагностичних лікувально-оздоровчих комплексів області працюють шість заслужених лікарів України, один доктор й шість кандидатів медичних наук, вісім заслужених працівників охорони здоров'я України, сорок лікарів вищої кваліфікаційної категорії.

Приготування й підігрів води виконується в спеціальному відділенні бювету під постійним контролем гідрохімічної лабораторії і санітарних установ

[19]. В 2012 році у лікувально-оздоровчих комплексах Одещини успішно пролікувалося більше тридцяти тисяч хворих [20]. За останні роки лікувально-оздоровчі комплекси Одещини розбудовуються: почав функціонувати ще один приватний готельний комплекс. Із метою покращення ефективності діагностики та лікування пацієнтів утворено централізований лікувально-діагностичний центр. Із 2008 року розпочато реалізацію бізнес-плану із розвитку лікувально-оздоровчого туризму. Інвестиційна ємність складає 60 млн грн, ще 15 млн грн передбачено на перспективу. Оборотноість вкладених коштів, без оцінки вартості грошей в часовому вимірі, складає 6 років [21].

Висновки до 2 розділу

Спа-лікувальний туризм чи подорожі за здоров'ям у сучасному світі являють собою велетенський глобальний ринок, що стрімко зростає, випереджає у розвитку інші туристичні сектори та чинить неабиякий економічний ефект на інші галузі економіки. Для спа-лікувального туризму характерним є набагато менша залежність від сезонних та кризових тенденцій. Розвиток галузі у світі забезпечується значними капітальними інвестиціями. Жорстка конкуренція спонукає спа-заклади активно створювати нові продукти та переформатовувати існуючі, використовувати нову маркетингову технологію та канали збуту, виходити на нові цільові групи споживачів.

Традиційний та основний експортер лікувально-оздоровчих послуг у світі - Європа, - на сьогодні стикається з відчутною конкуренцією африканського, американського та азіатсько-тихоокеанського регіонів. Особливо серйозним викликом є стрімке просування азіатсько-тихоокеанського спа-лікувального туризму, який вже сьогодні починає завойовувати потенційних клієнтів європейських курортів. І це є нормальною ринковою агресією.

В контексті європейської класифікації спа-закладів та визначення обсягів ринку до спа-лікувальної галузі Криму правомірно відносити крім санаторно-курортних закладів, також готелі зі спа. Питома вага додаткових послуг, в тому числі послуг зі спа, у доходах готелів зростає.

РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ПП ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧИЙ КОМПЛЕКС «БІЛА АКАЦІЯ» НА МІЖНАРОДНОМУ

3.1. Пропозиції лікувально оздоровчих послуг на ПП «Біла Акація»

Із огляду лікувального-оздоровчого туризму стратегія диверсифікації, що застосована до умов пандемії COVID-19 на підприємстві «Біла Акація», що передбачає окремі обмеження, які пов'язані з веденням бізнес-діяльності, може бути реалізована за різноманітними напрямками. Розглянемо найбільш актуальні напрями диверсифікації підприємства «Біла Акація» під час пандемії COVID-19, детальніше:

1. Розширення спектру наданих лікувально-оздоровчих послуг за рахунок розробки, й упровадження нових методик та програм лікування та оздоровлення, уключення додаткових послуг, безпосередньо пов'язаних із профілем підприємства «Біла Акація», забезпечення багатофункціональності послуг (діагностика, профілактика, лікування, реабілітація та консультування та ін.). В зв'язку із вищезазначеним можна стверджувати, що у сучасних умовах оптимальною формою організації бізнесу на ринку лікувально-оздоровчого туризму варто визнати багатофункціональні лікувальні центри до яких відноситься й «біла Акація», що могли б надавати весь спектр лікувально-оздоровчих послуг, й були б адаптовані як до умов внутрішнього туризму, так й до прийому клієнтів із інших держав світу. Крім того, в зв'язку із введеними обмеженнями на переміщення між регіонами стає нерентабельним ведення бізнесу, орієнтованого виключно на один вид лікувально-оздоровчого туризму (наприклад, виключно стоматологічні послуги, чи пластична косметологія).

2. Освоєння та перехід на нові види, та напрями лікувально-оздоровчого туризму підприємства «Біла Акація», які затребувані на ринку, й на сьогодні недостатньо представлені із погляду можливостей індустрії туризму. У даному

випадку, на нашу думку, окремо варто відзначити медикаментозне лікування, й боротьбу із різноманітними негативними залежностями (наркоманія, алкогольна залежність, залежність від комп'ютерних ігор, й мережі Інтернет та ін.), збільшення захворювань за якими у всьому світі свідчить про можливість розвитку спеціалізованих програм лікувально-оздоровчого туризму, який набуває особливої актуальності у умовах COVID-19, коли при зміні обстановки турист не відчуває дискомфорту із погляду мовних бар'єрів, перешкод в міжкультурному спілкуванні, й складнощів із транспортуванням до місця перебування, лікування і оздоровлення.

Розвитку подібного внутрішнього лікувально-оздоровчого туризму може сприяти його соціальна значимість, для збереження здоров'я громадян, та збільшення рівня тривалості життя українців. У зв'язку із цим, можна говорити про актуальність уключення програм лікувально-оздоровчого туризму, спрямованого на боротьбу із різними зловживаннями, не тільки в стратегічні документи розвитку індустрії туризму на державному, й регіональному рівні, проте і в системні документи, що регламентують національні проекти в галузі охорони здоров'я, медицини й демографії.

3. Реалізація й розробка комплексних програм лікувально-оздоровчого туризму в організації «Біла Акація», що спрямованих на боротьбу із таким соціально-небезпечним явищем, як ожиріння населення. Проблема надмірної ваги в різних категорій, й соціальних груп громадян нині стає однією із ключових не тільки для зарубіжних держав, проте і для нашої країни. Крім того, у поточних реаліях складної епідеміологічної ситуації, спричиненої COVID-19, ожиріння стає каталізатором для розвитку коронавірусної інфекції.

4. Окреме важливе місце серед напрямів реалізації стратегії диверсифікації в підприємстві «Біла Акація» має стати розробка нових програм, що спрямовані на профілактику, лікування, й реабілітацію після перенесеної коронавірусної інфекції COVID-19.

Цей напрямок лікувально-оздоровчого туризму варто визнати перспективним, й актуальним у сучасних умовах, що зумовлено низкою взаємопов'язаних чинників, до яких можна віднести:

а) великий фактичний обсяг потенційної ємності цього ринку, що зумовлено великим обсягом хворих на COVID-19 в усьому світі. Так, станом на 07.12.2021 рік загальна кількість хворих в світі становить 264,3 млн. осіб, а у нашій країні – 3,67 млн осіб [22];

б) необхідність обов'язкової реабілітації, насамперед у умовах наявності хронічних захворювань, й патологій, також позитивно впливає на перспективи розвитку лікувально-оздоровчого туризму у цьому напрямку;

в) збільшення уваги до профілактичних процедур, й зміцнення здоров'я громадян у умовах збільшення COVID-19, також сприяє формуванню пропозиції на ринку послуг лікувально-оздоровчого туризму;

д) наявність деяких конкурентних переваг між регіонами, різноманітний рівень готовності, й механізми реалізації санітарно-епідеміологічних процедур, застосування різноманітних підходів і методик до організації профілактики, лікування та реабілітації після COVID-19 утворюють основи для формування, та розвитку ринку відповідних послуг, а також мають прямий вплив на конкурентоспроможність відповідних суб'єктів підприємницької діяльності.

Тобто можна говорити про перспективність й значущість стратегії диверсифікації на ринку лікувально-оздоровчого туризму у посткризовий період COVID-19, реалізація ключових напрямів якої дозволить зменшити витрати на ведення операційної діяльності, за рахунок розширення спектра, й структури пропозиції, й сприятиме відновленню сталого попиту на туристичні послуги в довгостроковій перспективі. Особливої актуальності у сучасних умовах набуває питання формування і розвитку кадрового забезпечення лікувально-оздоровчого туризму, що було б адаптоване до особливостей, і специфіки сучасних тенденцій туристичного ринку, із одночасним збереженням високого рівня

надання лікувально- оздоровчих послуг незалежно від фінансових можливостей потенційних мандрівників. На нашу думку, із точки зору забезпечення комплексності та системності методичних підходів до трудових ресурсів на ринку лікувально-оздоровчого виду туризму, можна виділити 2 основних напрямки, пов'язані з кадровим забезпеченням.

На даний момент в Україні є декілька центрів лікувально-оздоровчого та санаторно-курортного туризму, а саме узбережжя Чорного моря Миколаївської, Херсонської та Одеської областей й гірські райони Івано-Франківської, Закарпатської та Львівської областей. Ці центри туризму мають свою туристичну інфраструктуру (рис.3.1).

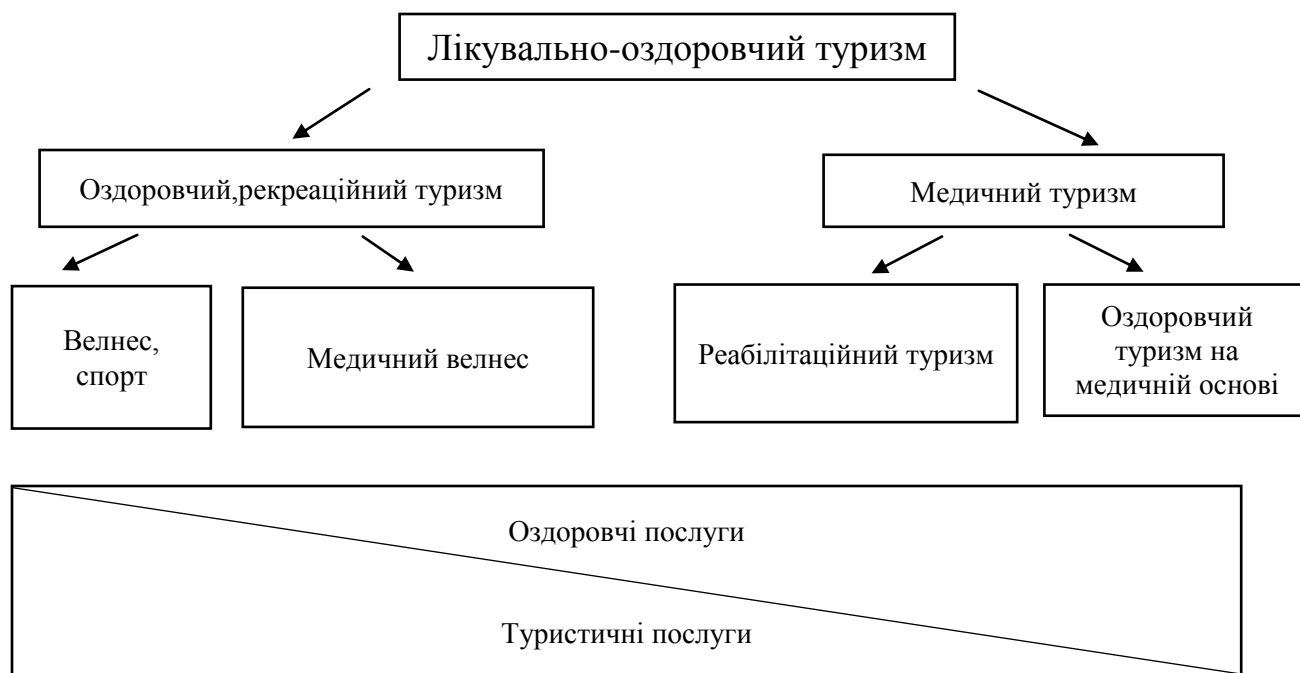

Рисунок 3.1 – Класифікація лікувально-оздоровчого туризму[23]

Існуюча на даний момент база для лікувально-оздоровчого туризму має різноманітні наукові розробки в сфері профілактики, реабілітації, лікування та відновлення. Також, в Україні є великий запас унікальних природних лікувальних ресурсів, які використовуються не ефективно.

Однією із найбільших та найактуальніших проблем в галузі лікування та оздоровлення є зменшення ефективності управління спеціалізованими закладами та зменшення їх фінансування [23]. Це є основною причиною зниження рівня конкурентоспроможності порівнюючи із іншими засобами розміщення для туристів.

Ще однією проблемою є недостатня потужність туристичних потоків, як зовнішніх, так й внутрішніх[24,25].

Однією із переваг лікувально-оздоровчого туризму в Україні є нижча ціна на отримання медичних послуг в порівнянні із іншими країнами. Ціни на медичні послуги можуть використовуватись як конкурентна перевага під час формування маркетингової політики санаторно-курортних підприємств.

Під час оцінки таких аспектів туризму, як кількість природних ресурсів, кількість пам'яток та курортно-рекреаційних зон, можна зробити висновок, що курорти України в очах туристів виглядають більш привабливішими. Але із іншого боку програють за такими показниками, як розвиток транспортної інфраструктури, якість харчування в лікувальних установах, стан дорожнього покриття, рівень розвитку індустрії розваг та умови відпочинку для туристів, що пересуваються на автомобілі [25].

Наявна в Україні лікувально-оздоровча база, створювалась на основі наукового підходу протягом багатьох років й має наукові розробки в сфері профілактики, реабілітації та лікування, але на даний момент використовується не досить ефективно.

Причинами такого не ефективного використання ресурсів є недостатня обізнаність потенційних туристів за межами України та недостатня компетентність туроператорів в питаннях пов'язаних із особливостями лікувально-оздоровчих програм на українських курортах.

В результаті неефективного використання туристичних ресурсів основний потік туристів припадає на період із липня до кінця серпня, а саме 65 %. В

результаті підвищеного попиту в літній сезон та підвищення цін на послуги лікувально-оздоровчих установ, які не відповідають якості послуг, що надаються, виникає незадоволення туристів послугами, що їм надавали й такий турист кожен п'ятий [26].

В санаторії «Біла Акація» є такі види послуг:

- лікувальні ванни та душ;
- гідромасаж;
- фізіотерапевтичні процедури;
- лазеротерапія;
- фітотерапія;
- масажі;
- дієти на основі мінеральних вод;
- ЛФК;
- гідрокolonотерапія.

Можемо запропонувати нові види лікувально-оздоровчих послуг, наприклад:

1. парафіно-озокеритові апплікації - це метод теплової дії на шкіру людини. Застосовують лікувальний білий парафін, попередньо вивівши з нього воду та очистивши від домішок. Далі додають озокерит.

2. ароматерапія - це використання корисних властивостей концентрованих ефірних олій з метою профілактики різних захворювань та патологічних станів.

3. кисневі коктейлі, оскільки вони дуже корисні тим що нормалізують роботу кишечника, сприяють роботі серцево-судинної системи, виводять токсини, сприятливо впливають на печінку і поліпшують обмін речовин, підвищують імунітет.

Основна користь кисневого коктейлю для організму – це одночасне насичення його киснем, вітамінами та фітоелементами, що містяться в основі напою.

4. кріотерапія місцева - це лікування холодом. На екстремально низьку температуру організм реагує на загальну мобілізацію. Виникає посилення кровообігу, і тим самим посилення постачання тканин киснем, активізується метаболізм, виведення шкідливих речовин через лімфатичне та кровоносне русло. Стимулюється вироблення гормонів, що підтримують гарний настрій та інших, активізується імунна система та протизапальні процеси, знижується больовий поріг.

Вище наведені види послуг, які можна надавати в рамках лікувально-оздоровчого перебування туриста в санаторії (якщо вони підходять для його стану здоров'я та рекомендоване медиком), можуть доповнити асортимент послуг будь-якого санаторію, а не лише ЛОК «Біла акація».

3.2 Розробка туру до лікувально-оздоровчого комплексу «Біла Акація»

Туристичний продукт, який має на меті оздоровчий туризм, – це особливий продукт. Адже це подорожі, які проходять у місцевостях із сприятливими для здоров'я людини природними та кліматичними умовами.

Готуючи туристичний продукт, туристичний оператор враховує, що це робиться для людей, які бажають відпочити та поправити своє здоров'я. Тому необхідно спланувати та створити такий маркетинг-мікс туристичного продукту, який дозволить найбільш успішно задовольнити потреби та запити клієнтів під час оздоровчого або профілактичного відпочинку

Санаторій «Біла акація» розташований в мальовничій, історичній частині міста Одеси, в парковій зоні Французького бульвару, на березі Чорного моря.

Розміщення: головний корпус (12 поверхів – 10 житлових, ліфт) – 450 м до моря, в корпусі розташовані 2-місні номери “напівлюкс” . У корпусі розташована реєстратура, їдальня санаторію, кафе -бар, на 4 поверсі – відділення неврології та психосоматики.

Шлях прямування: до р. Одеси (ж/д вокзал, аеропорт), від ж/д вокзалу – трамвай №5, маршрутне таксі №195 в бік Аркадії; від аеропорту – маршрутне таксі №129 до зупинки “Площа 10-го квітня”), далі трамвай №5 і маршрутне таксі №195 до зупинки «Завод шампанських вин». Відстань до моря (3 лінія): 450 м.

Проект туру для ЛОК «Біла акація» передбачає – оздоровчий напрямок, який має на меті підтримку та розвиток фізичного здоров'я, а також відпочинок, зняття стресу тощо. На сьогодні, коли йде пряма агресія в бік українського населення, було б добре максимально використовувати сили та ресурси на підтримку ЗСУ, постраждалих, а також звичайних людей, для яких стрес став другим іменем.

Назва туру: Програма реабілітації після отримання посттравматичних стресових розладів.

Гід супроводжуючий, найчастіше є співробітником фірми, яка відправляє своїх туристів у тур, він зустрічає та супроводжує групу протягом усього часу, від початку і до кінця туру. Надає всю необхідну інформацію, роз'яснює питання, а також разом із співробітником санаторію займається розселенням відпочиваючих, якщо необхідно, то супроводжує туристів на екскурсії та заплановані заходи, тобто перебирає всі організаційні питання.

До вартості туру входить:

- проживання,
- харчування,
- огляд лікарем та вивчення стану відпочиваючого,
- супроводження реабілітації лікарем,

- індивідуальна робота з психологом - через день,
- ранкова медитація,
- бібліотека,
- дихальна гімнастика,
- йога,
- фітотерапія,
- масажі,
- гідромасаж,
- арома-терапія,
- кисневі коктейлі,
- денні та вечірні розваги,
- екскурсія м. Одеса.

Проживання. Група цього туру буде розміщена в санаторії м. Одеса, Одеської області, який має статус курорту. На території курорту розташовані реконструйовані житлові корпуси із комфортабельними затишними номерами. Вони оснащені сучасною побутовою технікою, зручними меблями для організації повноцінного відпочинку та здатними розмістити до 600 відпочиваючих.

Харчування. 3-х разове дієтичне харчування в їдальні санаторію включено у вартість путівки. Так само пропонується харчування по системі Шведський стіл - додатково 200 гривень з людини в день. При необхідності може бути запропонований раціон харчування з урахуванням рекомендацій лікаря.

Фітотерапія. Сучасна фітотерапія – це лікування за допомогою лікарських рослин, засноване як на застосуванні препаратів з цілих рослин, так і їхніх частин – коріння, листя, квітів, плодів та ін. Рослини підбираються в залежності від алергічних реакцій та запиту туриста.

Масажі. Ефективність загального оздоровчого масажу залежить від різних чинників, серед яких обрана методика, прийоми і тривалість сеансів. В процесі проведення масажу організм рефлекторно реагує на механічні подразнення – розтирання, погладжування, розминання, пощипування, вібрації.

Гідромасаж. Гідромасаж проходить в спеціальній ванні, яка наповнена водою комфортної температури. Струмені води та повітря утворюють бульбашки, що відтворюють масажний та розслаблюючий ефект. Така процедура знімає напругу й втому, заряджає енергією. А в якості бонусу клієнт отримує пружну гладку шкіру та стрункі контури тіла.

Арома-терапія. Ароматерапія-це використання корисних властивостей концентрованих ефірних олій з метою профілактики різних захворювань та патологічних станів. Правильно підібрана ефірна олія в залежності від ваших потреб, стану, алергічних протипоказів стане чудовою альтернативою деяких медичних препаратів, враховуйте те, що це абсолютно натуральний концентрат з трав та плодів

Кисневі коктейлі. Кисневий коктейль – один із важливих та достатньо простих у застосуванні і ефективних засобів оксигенотерапії. Споживання вітамінного коктейлю у вигляді кисневої пінки забезпечує швидке попадання його компонентів в кров, що різко підвищує рівень кисню в організмі та піднімає загальний тонус.

Денні та вечірні розваги. Настільні ігри такі як Крокодил, Мемологія, Містеріум,Монополія.Або ж рухливі види відпочинку ,такі як, тенісний корт, настільний теніс, більярд та волейбол.

Екскурсія м. Одеса. Зручне розташування санаторію (в межах міста) дозволяє легко дістатися до центру і культурних, дозвільних об'єктів міста. Група забезпечена супроводом гіда, а також додатковими послугами гіда в санаторії «Біла Акація», на час запланованої екскурсії. Екскурсія передбачає ознайомлення з містом.

Оскільки місцем проживання є санаторій, то обов'язково заздалегідь підготувати додаткові медичні документи, які будуть надані лікарю санаторію. Додаткові оздоровчі послуги в санаторії сплачуються окремо за консультацією лікаря.

Харчування в таких турах повинно мати асортимент страв, який відповідає тій чи іншій дієті, раніше прописаній лікарем-дієтологом. Також, продукти повинні бути свіжими, страви – смачними та корисними та також естетичними. Відповідно до профілю санаторію застосовуються основна стандартна дієта та її варіанти.

У меню включено широкий асортимент молочних, рибних, м'ясних, вегетаріанських страв з урахуванням побажань та смаків відпочиваючих.

Харчування збалансоване, їжа легка, її багато, дуже смачна, готуватися або на пару або запікається, нічого смаженого чи гострого, загалом усі відпочиваючі ситі та задоволені.

Додаткові послуги:

- тренажерний зал, сауна, солярій, тенісний корт, більярд
- конференц-сервіс
- замовлення бенкетів
- дитячий ігровий майданчик
- пляж
- автостоянка
- Wi-Fi у номерах безкоштовно

Ще в санаторії вже є послуга відновлення після коронавірусу Covid-19, яку можна додатково включити в пакет за окрему плату.

Найкращим рішенням буде пройти повний курс реабілітації після коронавірусу в санаторії Біла Акація в Одесі, біля моря, де лікарями санаторію накопичено великий практичний досвід лікування пацієнтів із хворобами легень за допомогою кліматотерапії.

Морський клімат з високим вмістом у повітрі йоду та мінеральних солей посилює відновний ефект лікування. Кліматотерапія допомагає відновити функції дихальної системи після перенесеної пневмонії, ускладненої фіброзом легень, а також із супутніми захворюваннями серцево-судинної системи.

У санаторії Біла Акація в м.Одеса розроблено та успішно застосовується 14-денна програма реабілітації після перенесеної коронавірусної пневмонії.

Вартість курсу – 820 грн на день.

Висновки до 3 розділу

Освоєння та перехід на нові види та напрямки лікувально-оздоровчого туризму підприємства «Біла Акація», які затребувані на ринку, й на сьогодні недостатньо представлені із погляду можливостей індустрії туризму.

У даному випадку, на нашу думку, окремо варто відзначити медикаментозне лікування, й боротьбу із різноманітними негативними залежностями, збільшення захворювань за якими у всьому світі свідчить про можливість розвитку спеціалізованих програм лікувально-оздоровчого туризму, який набуває особливої актуальності у умовах COVID-19, коли при зміні обстановки турист не відчуває дискомфорту із погляду мовних бар'єрів, перешкод в міжкультурному спілкуванні, й складнощів із транспортуванням до місця перебування, лікування і оздоровлення.

На регіональному рівні пропонуємо наступні кроки для удосконалення функціонування лікувально-оздоровчого сектору: розширення споживчої аудиторії кримського лікувально-оздоровчого тур продукту; розробка та впровадження маркетингової стратегії підвищення конкурентоспроможності регіонального лікувально-оздоровчого туристично продукту на світовому ринку; подолання сезонності функціонування лікувально-оздоровчого туристичного комплексу; створення умов для зростання інвестиційної

активності в лікувальнооздоровчому секторі туристично-рекреаційного господарства; системне поліпшення лікувально-оздоровчої туристської інфраструктури; оптимізація ринку робочої сили лікувально-оздоровчої туристичної сфери; удосконалення нормативно-правової бази функціонування туристичнорекреаційного комплексу; оптимізація рекламно-інформаційного забезпечення розвитку лікувальнооздоровчого туризму.

Нами було запропоновано тур на 14 днів з метою оздоровлення. Туристичний продукт передбачає програму реабілітації після отримання посттравматичних стресових розладів. На фоні військових дій дана програма стане дуже популярною, а також можна її пропонувати для ЗСУ зі знижкою, підписавши договір з Національною службою здоров'я України та Міністерством оборони України.

Вартість туру - 820 грн на день. Тур розрахован на 14 днів.

ВИСНОВКИ

В результаті виконання кваліфікаційної роботи було встановлено, що для ефективного функціонування лікувально-оздоровчого комплексу «Біла Акація» необхідно поліпшити рівень сервісу, розширити мережу курортної анімації, вдосконалити та більш публічно застосовувати рекламу, збільшити рівень культури обслуговування.

Тобто, можна зазначити, що розвиток туристичної сфери, зокрема лікувально-оздоровчого і медичного туризму, є запорукою сталого розвитку економіки нашої країни.

Україна має значний природний потенціал для розвитку даної сфери. Із огляду на те, що наша країна має один з найкращих природних лікувально-оздоровчих потенціалів в Європі, питання удосконалення санаторно-курортного комплексу стає одним з найпріоритетніших напрямів розвитку туризму, який приводить до поповнення бюджету та зміцнення державної економіки у цілому.

Головними напрямками із розвитку лікувально-оздоровчого туризму Одеського регіону є:

- розширення комунікацій між спеціалізованими засобами розміщення й потенційними споживачами через підвищення інформації засобами мережі Інтернет (утворення спеціалізованих сайтів, сайтів закладів та ін.), розповсюдження інформаційних матеріалів через лікарів, що пропонують послуги даних закладів;
- радикальна перебудова організації харчування в закладах, підвищення їхньої якості, залучення спеціалістів-дієтологів і фахівців в сфері організації й технології харчування у закладах;
- якісна підготовка і підвищення кваліфікації лікарів також середнього медичного персоналу;
- розвиток необхідної інфраструктури для організації дозвілля, збільшення якості і розширення анімаційних заходів;

- оновлення матеріально-технічної бази спеціалізованих засобів розміщування.

В рамках кваліфікаційної роботи для лікувально-оздоровчого комплексу «Біла Акація» розроблен проєкт оздоровчого туру.

Основна ідея туру – оздоровчий напрямок, який має на меті підтримку та розвиток фізичного здоров'я, а також відпочинок, зняття стресу тощо. На сьогодні, коли йде пряма агресія в бік українського населення, було б добре максимально використовувати сили та ресурси на підтримку ЗСУ, постраждалих, а також звичайних людей, для яких стрес став другим іменем.

Назва туру: Програма реабілітації після отримання посттравматичних стресових розладів.

До вартості туру входить:

- проживання,
- харчування,
- огляд лікарем та вивчення стану відпочиваючого,
- супроводження реабілітації лікарем,
- індивідуальна робота з психологом - через день,
- ранкова медитація,
- бібліотека,
- дихальна гімнастика,
- йога,
- фітотерапія,
- масажі,
- гідромасаж,
- арома-терапія,
- кисневі коктейлі,
- денні та вечірні розваги,

— екскурсія м. Одеса.

На сьогодні, коли йде пряма агресія в бік українського населення, було б добре максимально використовувати сили та ресурси на підтримку ЗСУ, постраждалих, а також звичайних людей, для яких стрес став другим іменем.

Вартість курсу – 820 грн на день.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ведмідь Н. І. Санаторно-курортний комплекс: сервісне управління: монографія / Н. І. Ведмідь. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2013. – 536 с.
2. Головне управління статистики в Одеській області [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.od.ukrstat.gov.ua/>
3. Бабкін А.А. Спеціальні види туризму: навчальний посібник. – Ростов н/Д: Фенікс, 2008. – 252 с.
4. Ветитнев А.М. Курортна справа: навчальний посібник/А.М. Ветитнев, Л.Б. Журавльова.-2-е вид., стер. – М.: «Кнорус», 2007. – 528с.орно-курортної галузі / Розпорядження КМ України від 23.04.2003 № 321-р.
5. Колективні засоби розміщування в Україні у 2011 році: Статистичний бюлетень / Відп. за випуск І. В. Калачова. – К.: Державна служба статистики, 2012. – 190 с.
6. Колективні засоби розміщування в Україні у 2014 році: Статистичний бюлетень / Відп. за випуск О. О. Кармазіна. – К.: Державна служба статистики, 2015. – 200 с.
7. Кусков А. С. Рекреационная география: Учебно-методический комплекс / А. С. Кусков, В. Л. Голубева, Т. Н. Одинцова. – М.: МПСИ, Флинта, 2005. – 496 с.
8. Лукьянова Л. Г., Цыбух В. И. Рекреационные комплексы: Учебное пособие / Под общ. ред. В. К. Федорченко. – К.: Вища школа, 2004. – 346 с.
9. Любіцева О. О., Панкова Є. В., Стафійчук В. І. Туристичні ресурси України: Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2007. – 369 с.
10. Мироненко Н. С., Твердохлебов И. В. Рекреационная география. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1981. – 207 с.
11. Одеський регіон: передумови формування, структура та територіальна організація господарства: навч. посібник / Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова;

авт. Колектив: О. Г. Топчієв, І. І. Кондратюк та ін. – Одеса: Астропринт, 2012. – 336 с

12. Стафійчук В. І. Рекреалогія: навч. посібник. – К.: Альтпрес, 2006. – 264

13. Стратегія економічного та соціального розвитку Одеської області до 2020 року / Одеська обласна державна адміністрація. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://oda.odessa.gov.ua/ru/socialno-ekonomchnij-rozvitok/strategya-ekonomchnogo-tasocialnogo-rozvitku-odesko-oblast-do-2020-roku/>

14. Туристична діяльність в Україні у 2012 році: Статистичний бюлетень / Відп. за випуск І. В. Калачова. – К.: Державна служба статистики, 2013. – 272 с.

15. Туристична діяльність в Україні у 2013 році: Статистичний бюлетень / Відп. за випуск І. В. Калачова. – К.: Державна служба статистики, 2014. – 272 с.

16. Фоменко Н. В. Рекреаційні ресурси та курортологія / Н. В. Фоменко. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.

17. Stancioiu A. F. Aspecte conceptuale privind marketingul turismului balnear din Romania / A. F. Stancioiu, C. A. Baltescu, A. Botos etc. // Economie teoretica si aplicata. – Volumul XX (2013), No. 2. p. 124-137 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://store.ectap.ro/articole/835_ro.pdf.

18. Билим О. С. Розширення послуг лікувально-оздоровчого туризму в Україні / О. С. Билим, К. О. Дернова // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2017. – № 4. – С. 62–71.

19. Галасюк С. С. Сучасний стан розвитку санаторно-курортної бази в Україні / С. С. Галасюк // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 15. – С. 197–202.

20. Дубінський С. В. Визначення факторів, які забезпечують розвиток медичного та лікувально-оздоровчого туризму в Україні / С. В. Дубінський, В. М. Орлова // Академічний огляд. – 2017. – № 2 (47). – С. 12–20.

21. Парфіненко А. Ю. Проблеми та перспективи розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Україні (у порівнянні з країнами центральної Європи) / А. Ю. Парфіненко, І. І. Волкова, В. І. Щербина // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2018. – № 7. – С. 130–135.

22. Andrea de la Hoz-Correa. Past themes and future trends in medical tourism research: A co-word analysis / Andrea de la Hoz-Correa, Francisco Muñoz-Leiva, Márta Bakucz // Tourism Management. – 2018. – Vol. 65. – P. 200–211. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2017.10.001>.

23. Courtney Suess. Perceived impacts of medical tourism development on community wellbeing / Courtney Suess, Seyhmus Baloglu, A. James // Tourism Management. – 2018. – Vol. 69. – P. 232–245. – [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2018.06.006>.

24. Joanna Gaines. Medical Tourism / Joanna Gaines, C. Virginia, Jay S. Keystone [et al.] // Travel Medicine (Fourth Edition), Elsevier. – 2019. – P. 371–375. – [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://doi.org/10.1016/B978-0-323-54696-6.00039-2>. 8. Jorge Ridderstaat. The impact of major tourist markets on health tourism spending in the United States / Jorge Ridderstaat, Dipendra Singh, Frederic DeMicco // Journal of Destination Marketing & Management. – Vol. 11. – 2019. – P. 270–280. – [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2018.05.003>.

25. Quality of life (QOL) and well-being research in tourism / Muzaffer Uysal, M. Joseph Sirgy, Eunju Woo, Hyelin (Lina) Kim // Tourism Management. – 2016. – Vol. 53. – P. 244–261. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2015.07.013>.

26. Neil Lunt Medical tourism: A snapshot of evidence on treatment abroad / Neil Lunt, Daniel Horsfall, Johanna Hanefeld // Maturitas. –2016. – Vol. 88.– P. 37
Режим доступу: <https://doi.org/10.1016/j.maturitas.2016.03.001>.

27. Sandra K. Cesario. Implications of medical tourism / Sandra K. Cesario // Nursing for Women's Health. – 2018. – Vol. 22 (3). – P. 269–273. – [Электронный ресурс]. Режим доступа : <https://doi.org/10.1016/j.nwh.2018.03.008>.

28. ГСТУ 42.10-02-96 -<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0320-02#Text> .

ДОДАТКИ

Додаток А. Презентація до кваліфікаційної роботи бакалавра

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет

Презентація
до кваліфікаційної роботи бакалавра
на тему

**КОНЦЕПЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ЛІКУВАЛЬНО ОЗДОРОВЧОГО
ТУРИЗМУ НА ПІ ЛІКУВАЛЬНО ОЗДОРОВЧИЙ КОМПЛЕКС «БІЛА
АКАЦІЯ»**

Керівники	Федір ТРИШИН Світлана ШЕКЕРА
Здобувачка	Наталія ЛІ

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження концепції міжнародного лікувального оздоровчого туризму на прикладі лікувально-оздоровчий комплекс «Біла акація».

Завданням роботи передбачено:

- проаналізувати ринок лікувально-оздоровчих послуг в Одеському регіоні;
- проаналізувати ринок лікувально-оздоровчих послуг в Європі;
- надати оцінку діяльності лікувально-оздоровчого комплексу «Біла акація»;
- надати пропозиції з популяризації лікувально-оздоровчого комплексу «Біла Акація».

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи є концепція міжнародного лікувального оздоровчого туризму на прикладі лікувально-оздоровчий комплекс «Біла акація».

Об'єктом дослідження є лікувально-оздоровчий комплекс «Біла акація».

Структура міжнародного лікувально-оздоровчого туризму

Етапи організації медичних та лікувально-оздоровчих турів

Країни-лідери серед лікувально-оздоровчого туризму

У Америці лідером оздоровчого туризму є США (більшість курортів на цій території є бальнеологічними).

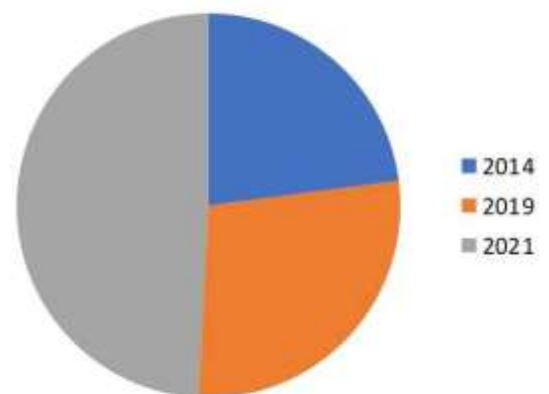
В Австралії і Африці оздоровчий туризм є менш розвинутим. Виняток складають відомі зони відпочинку та оздоровлення (наприклад, в Єгипті) проте і в Марокко, Тунісі, Кенії та ПАР.

За останні роки медичний туризм набув широкого поширення в Угорщині, Мексиці, Південній Кореї, Ізраїлі, Туреччині, Таїланді, Бразилії та Індії.

У відповідності до індексу медичного туризму (Medical Tourism Index) до першої десяти країн найліпших для медичного туризму входять: Ізраїль, Великобританія, Сінгапур, Канада, Німеччина, Індія, Південна Корея, Франція, Колумбія, Італія та Португалія.

Характеристика санаторно-курортного господарства Одеської області

Частка кількості розміщених людей в 2019 р. становила 8,3 %, а за загальним обсягом область посідала третє місце після Донецької області. В 2014 р. за обсягом розміщених осіб лідером є Дніпропетровська обл. Одеська область посідає третє місце після Львівської обл. За обсягом ліжок в місяць максимального розгортання Одеська обл. займала стабільно третє місце із часткою в 2019 р. 10,1 %, в 2020 р. – 17,8 % й зайняла перше місце. Структура спеціалізованих засобів розміщування за період із 1990 по 2014 р. має тенденції перерозподілу й зменшення: обсяг санаторіїв і пансіонатів із лікуванням зменшилась на 65,1 %, санаторіїв-профілакторіїв – 47,4 %; будинків й пансіонатів відпочинку – на 40 %. В цей же час частка оздоровчих закладів – баз відпочинку й дитячих оздоровчих таборів стабілізувалась й має тенденції до збільшення та ін.

Фактори впливу та процеси розвитку лікувально-оздоровчого туризму в світі

Утворення і розвиток лікувально-оздоровчого й медичного виду туризму у Україні обумовлені унікальним набором рекреаційних ресурсів, природних й цілою мережею різноманітних лікувально-оздоровчих закладів, що зможуть задовольнити досить широкий спектр потреб мандрівників з метою лікування й реабілітації. На території України наявні усі види ресурсів, а саме бальнеологічні, грязьові й кліматичні, що необхідні для функціонування закладів з надання санаторно-курортних послуг й оздоровчих послуг.

ПП ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧИЙ КОМПЛЕКС «БІЛА АКАЦІЯ»

Пропозиції лікувально оздоровчих послуг на ПП «Біла акація»

В санаторії «Біла Акація» є такі види послуг:

- лікувальні ванни та душ;
 - гідромасаж;
 - фізіотерапевтичні процедури;
 - лазеротерапія;
 - фітотерапія;
 - масажі;
 - дієти на основі мінеральних вод;
 - ЛФК;
 - гідрокolonотерапія.
-

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ПП ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧИЙ КОМПЛЕКС «БІЛА АКАЦІЯ» НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ

1. Розширення спектру наданих лікувально-оздоровчих послуг
 2. Освоєння та перехід на нові види та напрямки лікувально-оздоровчого туризму
 3. Реалізація й розробка комплексних програм лікувально-оздоровчого туризму в організації «Біла Акація», що спрямованих на боротьбу із таким соціально-небезпечним явищем, як ожиріння населення
 4. розробка нових програм, що спрямовані на профілактику, лікування й реабілітацію після перенесеної коронавірусної інфекції COVID-19 тощо.
-

Можемо запропонувати нові види лікувально-оздоровчих послуг :

- парафіно-озокеритові апплікації
- ароматерапія
- кисневі коктейлі
- кріотерапія місцева

Вище наведені види послуг, які можна надавати в рамках лікувально-оздоровчого перебування туриста в санаторії (якщо вони підходять для його стану здоров'я та рекомендоване медиком), можуть доповнити асортимент послуг будь-якого санаторію, а не лише ЛОК «Біла акація».

Проєкт туру для ЛОК «Біла акація» Програма реабілітації після отримання посттравматичних стресових розладів

До вартості туру входить:

• проживання	• дихальна гімнастика
• харчування	• йога
• огляд лікарем та вивчення стану відпочиваючого	• фітотерапія
• супроводження реабілітації лікарем	• масажі
• індивідуальна робота з психологом - через день	• гідромасаж
• ранкова медитація	• арома-терапія
• бібліотека	• кисневі коктейлі
	• денні та вечірні розваги
	• екскурсія м. Одеса.

Додаток Б. Перевірка на антиплагіат

Перевірка тексту на плагіат

Кваліфікаційна робота бакалавра.

Тема:

«Концепція міжнародного лікувально оздоровчого туризму на ПП Лікувально оздоровчий комплекс «Біла акація»

Засіб перевірки UniCheck

Унікальність по фразам > 30 %

Унікальність по словам > 30 %

Ім'я користувача:
Світлана Шекера

ID перевірки:
1011635969

Дата перевірки:
22.06.2022 16:30:48 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
22.06.2022 16:34:53 EEST

ID користувача:
100009698

Назва документа: Кваліфікаційна Робота Лі Н.А

Кількість сторінок: 88 Кількість слів: 14643 Кількість символів: 114477 Розмір файлу: 8.15 MB ID файлу: 1011502885

17.5%
Схожість

Керівники: _____ к.т.н. Трішин Ф.А.

_____ к.е.н. Шекера С.С.

Здобувач: _____ Лі Н.А.

Додаток В. Апробація роботи

Казанжі Ольга, здобувач вищої освіти, спец 242 «Туризм,
Лі Наталія, здобувач вищої освіти, спец 242 «Туризм,
Шекера Світлана Сергіївна, к.е.н, старший викладач кафедри
туристичного бізнесу та рекреації
Одеський національний технологічний університет

Розвиток туризму в Одесі та Одеській області

В останні десятиліття сфера туризму і рекреації перетворилась в одну з найбільш прибуткових та розвинутих галузей світового господарства. Вона виконує важливу роль у соціально-економічному розвитку багатьох країн та їх окремих регіонів, забезпечуючи створення додаткових робочих місць та підвищення якості життя місцевого населення. Але пандемія, яка почалася в 2019 році досить швидко заморожує сферу гостинності. Після активної фази пандемії Covid-19 туризм все ж таки повертається до попереднього рівня активності.

Одеса та Одеська область не є виключенням в даному випадку. В даному регіоні найбільш активно розвиваються такі види туризму як рекреаційний, діловий, лікувально-оздоровчий, фототуризм, гастрономічний та винний види туризму.

Дана місцевість славиться багатьма зеленими зонами, які виділені під парки та санаторії.

Парки — це найважливіша складова кожного міста. Вони покращують екологічні та економічні показники, прикрашають територію, підвищують безпеку, позитивно впливають на спільноту та дозволяють людям зміцнювати як фізичне, так і психічне здоров'я. Проте все це можливе за однієї умови —

якщо парк облагороджений, що в свою чергу повинно бути одним з пунктів стратегічного плану розвитку регіону на державному та регіональному рівнях, а тому однією з важливих передумов для визначення шляхів розвитку й удосконалення діяльності парків на сучасному етапі є вироблення новітніх моделей паркового середовища. Парки приваблюють туристів. Вони надають відвідувачам певного міста не лише рекреаційні, а й анімаційні, екскурсійні та інші послуги. Досвід розвинених країн світу показує, що важливими засадами успішності тематичних парків є їхня: спрямованість та відповідність певній спеціалізації, що має втілення в традиційних розважальних заходах, програмах, культурних послугах, ресторанах, музеях, які стають їх візитною карткою; постійні капіталовкладення задля вдосконалення й розширення атракціонного потенціалу та сувенірної продукції; урахування потреб населення в індивідуальному, колективному й сімейному відпочинку.

Традиційні санаторії перестають бути місцем лікування та оздоровлення людей похилого віку, адже за останнє десятиріччя кількість санаторії суттєво зменшилося через попит на оздоровчо-лікувальні послуги, тому наразі ці заклади максимально розширюють свої послуги та переводять їх на сучасний лад.

Сучасні трансформації курортних центрів, зумовлені двома обставинами. Стає модним ведення здорового способу життя, зростає кількість людей, які хочуть підтримувати добру фізичну форму і потребують відновлювальних антистресових програм. Це здебільшого люди середнього віку, які надають перевагу активному відпочинку і часто обмежені в часі.

Друга причина переорієнтації курортів полягає у скороченні традиційної підтримки, у тому числі фінансової, з боку органів місцевої влади і держави. Програми перебування на курортах стають більш різноманітними і передбачають усілякі культурні і спортивні заходи, пропонують широкий вибір оздоровчих і відновлювальних послуг.

Виходячи з вищенаведеного, можна запропонувати такі шляхи розвитку туризму в Одесі та Одеській області: розширити перелік запропонованих програм та послуг в санаторних закладах (наприклад, спа-процедури, парафіно-озокеритові аплікації, ароматерапію, кисневі коктейлі, кріотерапію тощо), а також модернізувати паркову територію, на території якої знаходиться санаторій (наприклад, робити зонування, оновити парк в концепції максимальної екологічності, поставити сучасні спортивні майданчики, виокремити площадку для літнього кінотеатру тощо).